

**รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูป
การคลังและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ
ศึกษา**

โดย

ดร.ดร. ชฤทธิ์ ศิริบรรณศิริรักษ์

**จาเว็ชโตะอินสนับสนุนของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ**

พฤษภาคม 2546

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในฐานะหน่วยงานนโยบายและแผนการศึกษาระดับชาติ ได้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปฏิรูประบบกระบวนการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนฯ ครั้งนี้ คณะวิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของกระบวนการกำหนดทางเลือกของนโยบายด้วยกระบวนการกระทำซ้ำ โดยเริ่มตั้งแต่การนำปัญหาเดิมมาพิจารณาใหม่ การขยายแนวความคิดเดิมให้ชัดเจน จนกระทั่งเกิดความคิดใหม่ และเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยนโยบายและหน่วยปฏิบัติ ทั้งส่วนกลางและระดับปฏิบัติในพื้นที่ ด้วยการสนับสนุนให้ดำเนินการวิจัยและพัฒนา/วิจัยนำร่อง ตลอดจนประชุมสัมมนาเพื่อระดมความคิดและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงผลการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ขอขอบคุณ ผศ.ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ ที่ได้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาฉบับนี้ และขอขอบคุณสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันมีประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายดังกล่าวจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

๕

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

คำชี้แจง

รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในโครงการพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะให้มีนโยบายและแผนที่ชัดเจนในการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ภายใต้การดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานนโยบาย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่เสนอนโยบายและแผนการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหน่วยปฏิบัติ ได้แก่ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นอกจากนี้ ได้ประสานและสนับสนุนให้มีการดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูแนวใหม่ และโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครู คณาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา รวม 6 โครงการ พร้อมทั้งดำเนินการกำกับ ติดตาม และนำผลการวิจัยมาปรับปรุงข้อเสนอแนะนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น หลังจากนั้นได้มีการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งผู้เกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังความคิดเห็นและนำไปปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

คณะผู้วิจัย จึงขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำในการพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผศ.ดร. พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์

หัวหน้าคณะวิจัย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

จากการศึกษาภาวะวิกฤตของการศึกษาและสังคมไทย และการวิเคราะห์เจตนารมณ์ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและพันธกิจของครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีบทบาทเชิงรุกในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูงสุดต่อการพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพอย่างยั่งยืน โดยมีข้อเสนอนโยบาย 2 ประการ คือ (1) ยกกระดับคุณภาพการผลิตครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ให้มีคุณภาพสูงในการสร้างสรรคการเรียนรู้แนวใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และให้มีปริมาณบัณฑิตครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ทั้งระบบที่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสาขาวิชา (2) ยกกระดับคุณภาพการพัฒนาครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง และมีความสามารถในการพัฒนาการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจัดให้มีการพัฒนาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

เพื่อให้บรรลุผลตามข้อเสนอโยบายและจุดมุ่งหมายดังกล่าว ต้องมียุทธศาสตร์หลัก 3 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์รอง 7 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ที่ 7 ยุทธศาสตร์
1. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการผลิตครู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่	1. ยุทธศาสตร์เอกภาพด้านแผนการผลิต และขนาดการผลิตที่เหมาะสม 2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบและกระบวนการผลิต 3. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปความเชื่อมั่นศรัทธา ในวิชาชีพ
2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการพัฒนาคู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประจำการ	4. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบและกระบวนการ พัฒนา 5. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการยกย่องเชิดชูเกียรติ
3. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปสถาบันผลิตครู	6. ยุทธศาสตร์ปรับเปลี่ยนบทบาทและ พันธกิจ 7. ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศของสถาบัน

ภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าว ต้องมีแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาคู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยแผนงานหลัก 3 แผนงาน ซึ่งมี มาตรการ 20 มาตรการ ดังตารางต่อไปนี้

แผนงานที่ 3 แผนงาน	ยุทธศาสตร์ 20 ยุทธศาสตร์
<p>1. แผนงานปฏิรูปการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการและแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 2. พัฒนาระบบสารสนเทศความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคต 3. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตครูและคณาจารย์ 4. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษา 5. จัดตั้งโครงการสรรหาครูและผู้บริหารการศึกษาแห่งอนาคต 6. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
<p>2. แผนงานปฏิรูปการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 7. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการและแผนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 8. จัดตั้งสถาบันและกองทุนพัฒนาและส่งเสริม ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 9. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตร รูปแบบ หรือโครงการการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 10. พัฒนาแหล่งการเรียนรู้สำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 11. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาครู และคณาจารย์เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

แผนงานที่ 3 แผนงาน	ยุทธศาสตร์ 20 ยุทธศาสตร์
	<p>12. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้</p> <p>13. วิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายการพัฒนาครู คณาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา</p> <p>14. จัดตั้งราชวิทยาลัยครูเมธี</p> <p>15. พัฒนาหลักสูตรพิเศษระดับชาติ เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระดับสูง</p>
<p>3. แผนงานปฏิรูปสถาบันผลิตครู</p>	<p>16. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาและรับรองคุณภาพสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>17. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองวิทยฐานะสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>18. เสริมสร้างความเข้มแข็งของคณาจารย์และผู้บริหารสถาบันผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>19. พัฒนาคณาจารย์แห่งอนาคตรุ่นใหม่</p> <p>20. พัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์</p>

โดยที่การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ครั้งนี้ เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานนโยบาย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่เสนอการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตามบทบัญญัติในหมวด 7 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหน่วยปฏิบัติ ได้แก่ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้น หน่วยงานที่ร่วมพัฒนานโยบายและแผนฉบับนี้ จึงได้นำยุทธศาสตร์และมาตรการต่างๆ ไปใช้ประโยชน์แล้ว ดังนี้

1. สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำเอกสาร “*ปัญหาปฏิรูปการศึกษา: แนวทางสู่การปฏิบัติ*” ตามที่ ฯพณฯ ปองพล อดิเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย โดยเอกสารดังกล่าวมียุทธศาสตร์ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรการที่ 1 - 4, 6 - 9 และ 15 - 20 ที่เสนอในงานวิจัยฉบับนี้

2. สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้เสนอการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 และ 3 และมาตรการที่ 1, 5 - 6 ,8 และ 16 - 20 ของงานวิจัยนี้

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้สนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรการที่ 6 และ 11 - 13 ของงานวิจัยนี้

4. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ได้จัดทำแผนปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2545 - 2549 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการที่ 1, 3, 4 และ 16 - 20 ของงานวิจัยนี้

กล่าวโดยสรุป ข้อเสนอนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู
คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่เสนอโดยงานวิจัยนี้ หน่วยงานนโยบายและหน่วย
ปฏิบัติซึ่งได้ร่วมพัฒนากับผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และมาตรการทุกข้อ
แล้ว สิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนคือการจัดระบบบริหารนโยบายและแผนเพื่อ
ดำเนินการตามยุทธศาสตร์และมาตรการของข้อเสนอโยบายและแผนฯ ให้เป็นรูปธรรม
มีการระดมทรัพยากรอันจำเป็นแก่การดำเนินงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องได้รับการสนับสนุนให้
มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ
และประเมินผล มีการทบทวนเพื่อปรับปรุงและพัฒนานโยบายและแผนนี้ให้เหมาะสม
ยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประสานเชื่อมโยงกับองค์กรที่รับผิดชอบระบบการ
ควบคุมวิชาชีพ และระบบการบริหารงานบุคคลอย่างใกล้ชิด

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
คำชี้แจง	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก - จ
ตอนที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
ตอนที่ 2 สารและประเด็นที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 เจตนารมณ์ : ภาระร่วมกันในการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามบทบาทและพันธกิจใหม่ในอนาคต	6
2.2 ภาวะวิกฤต : ปัญหาอุปสรรคที่ต้องทำความเข้าใจร่วมกัน	7
2.3 นวัตกรรมการผลิตและการพัฒนาครู และคณาจารย์ในต่างประเทศ	12
2.4 นวัตกรรมการผลิตและการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในต่างประเทศ	15
2.5 นวัตกรรมพัฒนาสถาบันผลิตครูในต่างประเทศ	17
2.6 ข้อเสนอของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา	18
ตอนที่ 3 กระบวนการพัฒนานโยบายและแผน	27
3.1 กระบวนการยกร่างนโยบายและแผน	27
3.2 กระบวนการปรับปรุงร่างนโยบายและแผน	28
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะนโยบายการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา	35
4.1 วัตถุประสงค์	35
4.2 ข้อเสนอแนะนโยบาย	35
4.3 ยุทธศาสตร์	35

	หน้า
ตอนที่ 5 ข้อเสนอแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา	43
แผนงานหลักที่ 1 แผนงานปฏิรูปการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่	43
แผนงานหลักที่ 2 แผนงานปฏิรูปการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ	49
แผนงานหลักที่ 3 แผนงานปฏิรูปสถาบันผลิตครู	55
ตอนที่ 6 การนำไปใช้ประโยชน์ในระหว่างการพัฒนา นโยบาย	62
6.1 เอกสาร “ปัญหาปฏิรูปการศึกษา : แนวทางสู่การปฏิบัติ”	62
6.2 ข้อเสนอการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา	68
6.3 การสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา	69
6.4 แผนปฏิรูปการผลิตครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2545 - 2549	70
ตอนที่ 7 การนำข้อเสนอ นโยบาย และแผนสู่การปฏิบัติ	72
7.1 เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ	72
7.2 เป้าหมายการดำเนินงาน	74
7.3 กรอบการดำเนินงาน	74
7.4 ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน	74
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	79
คณะผู้จัดทำรายงาน	93

สารบัญภาคผนวก

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนสถาบันผลิตครู จำแนกตามสังกัดและภาคภูมิศาสตร์ ปีการศึกษา 2544	80
ตารางที่ 2 จำนวนนิสิต / นักศึกษาเข้าใหม่ภาคปกติ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และการฝึกหัดครู ปีการศึกษา 2544 จำแนกตามสังกัดและ ระดับการศึกษา	81
ตารางที่ 3 จำนวนนิสิต / นักศึกษาภาคปกติ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และ การฝึกหัดครุรวมทุกชั้นปี ปีการศึกษา 2544 จำแนกตามสังกัด และระดับการศึกษา	82
ตารางที่ 4 จำนวนผู้สำเร็จสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครูภาคปกติ ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามสังกัดและระดับการศึกษา	83
ตารางที่ 5 จำนวนครู - อาจารย์ที่สอนการศึกษาในระบบโรงเรียน จำแนกตามวุฒิการศึกษา และรายสังกัด ปีการศึกษา 2545	84
ตารางที่ 6 จำนวนข้าราชการครูที่เกษียณอายุราชการ ปีงบประมาณ 2542 - 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ จำแนกตามสังกัด	87
ตารางที่ 7 จำนวนคณาจารย์ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ / ครุศาสตร์- อุตสาหกรรม ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามสังกัด	88
ตารางที่ 8 จำนวนคณาจารย์ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ / ครุศาสตร์- อุตสาหกรรม ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด	88
ตารางที่ 9 จำนวนคณาจารย์ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ / ครุศาสตร์- อุตสาหกรรม ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามสาขา	89
ตารางที่ 10 จำนวนคณาจารย์ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ / ครุศาสตร์- อุตสาหกรรม ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ	91

ตารางที่ 11	จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ที่เกษียณ อายุราชการ ภายในปี 2554 จำแนกตามสังกัด	91
ตารางที่ 12	จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ที่เกษียณ อายุราชการ ภายในปี 2554 จำแนกตามวุฒิการศึกษา	91
ตารางที่ 13	จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ที่เกษียณ อายุราชการ ภายในปี 2554 จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ	92
ตารางที่ 14	จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ที่เกษียณ อายุราชการ ภายในปี 2554 จำแนกตามสาขาวิชา	92

ตอนที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 52 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งกำหนดให้รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานการศึกษาระดับนโยบาย ได้เตรียมการและดำเนินการเพื่อรองรับบทบัญญัติดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการให้มีการวิจัยเอกสาร และจัดทำเป็นร่างนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิต และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาขึ้น ในเบื้องต้นได้ทำการศึกษารวบรวมสถานการณ์ปัจจุบันของวิชาชีพครูทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนเรียนรู้ประสบการณ์จากต่างประเทศในการแก้ปัญหาวิกฤติวิชาชีพครูเพื่อประยุกต์และปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของไทย ซึ่งผลจากการดำเนินงานดังกล่าว ได้แนวทางในการกำหนดทิศทางของนโยบายเกี่ยวกับวิชาชีพครู โดยเฉพาะการผลิตและการพัฒนาครูที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการในอนาคต และเนื่องจากความพร้อมและความเข้มแข็งของสถาบันผลิตครูเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานฯ จึงสนับสนุนให้มีการศึกษาและวิจัยเพื่อเตรียมความ

พร้อมและสร้างความเข้มแข็งของคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์เพื่อรองรับบทบาทใหม่
ในอนาคต จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

1) การศึกษาผลกระทบจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ข้อ
ตกลงของรัฐบาลกับธนาคารพัฒนาเอเชีย นโยบายการปฏิรูประบบราชการ การเปลี่ยนแปลง
ทางโครงสร้างประชากรของประเทศต่อการศึกษาและบทบาทของคณะครุศาสตร์/
ศึกษาศาสตร์ในการปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูปวิชาชีพครู

2) ภาพอนาคตการศึกษาและแนวทางการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)
และระยะที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)

3) ภาวะวิกฤตและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์เพื่อ
ปฏิรูปการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 - 10 (พ.ศ. 2545 - 2554)

ผลจากการวิจัยทั้ง 3 เรื่องนี้ ได้นำเสนอต่อที่ประชุมสัมมนาเรื่องภาวะวิกฤต
และยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์เพื่อปฏิรูปการศึกษา ซึ่ง
สำนักงานฯ ร่วมกับสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยจัดขึ้น
เมื่อเดือนมิถุนายน 2543 มีการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ประกอบด้วย
อธิการบดี คณบดีคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และตัวแทนหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาคณะครุศาสตร์/
ศึกษาศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 และ 10
(พ.ศ. 2545 - 2554) นอกจากนี้ สำนักงานฯ ยังได้ร่วมมือกับสภาคณบดีคณะครุศาสตร์
ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำนโยบายและแผนหลักการ
พัฒนาสถาบันผลิตครู มีผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ผลิต ผู้ใช้ และ
ผู้ทรงคุณวุฒิภาครัฐและเอกชน ผลจากการประชุมครั้งนี้ทำให้ได้กรอบนโยบายและ
แผนหลักการพัฒนาสถาบันผลิตครูและแผนการปฏิรูปการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานฯ ได้ปรับปรุงและจัดทำเป็นร่างนโยบายและ
แผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
เสนอต่อคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำแผนปฏิรูปสถาบันผลิตครู สำนักงานปฏิรูป

การศึกษา ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบกรอบนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามที่เสนอ ต่อมาสำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้พัฒนาเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดระบบการผลิตครู การพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามหมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเมื่อเดือนเมษายน 2545

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เห็นสมควรให้นำกรอบนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวมาพัฒนาให้เกิดความชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ จึงจัดให้มีโครงการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานโยบายและจัดทำแผนปฏิรูปการผลิต และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อใช้กำกับและประสานให้สถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ รวมทั้งพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้ มีคุณภาพมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิด 2 ส่วน ดังนี้

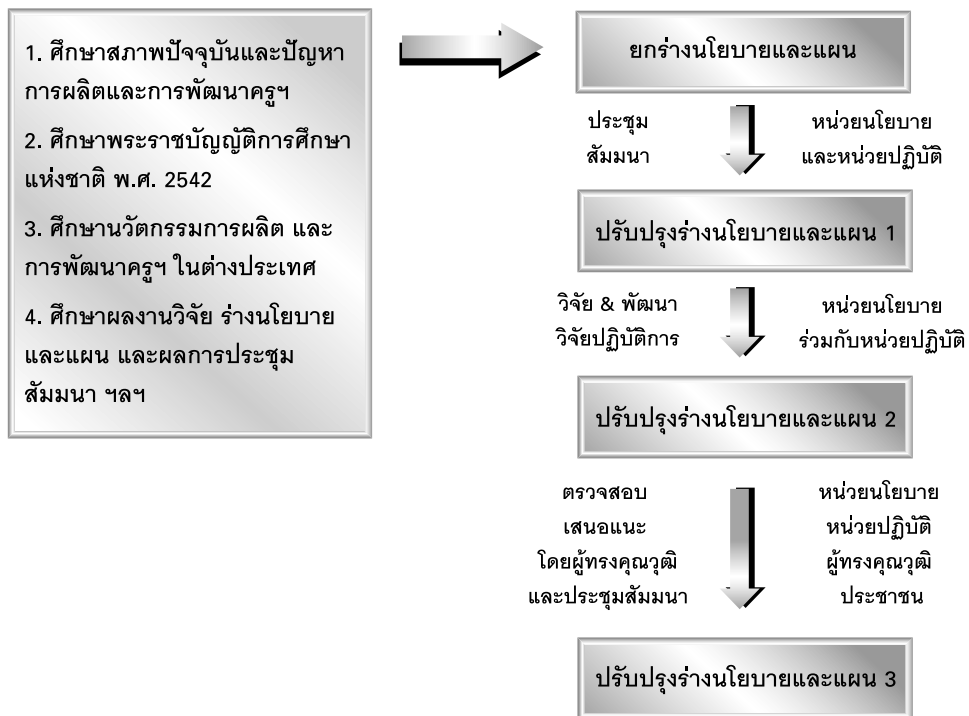
1.3.1 กรอบแนวคิด กระบวนการกำหนดทางเลือกนโยบายของ **Edward S. Quade (Quade, 1982 : 37 อ้างใน สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2544 : 363)** ซึ่งได้แก่ กระบวนการกระทำซ้ำ โดยเริ่มตั้งแต่การนำปัญหาเดิมมาพิจารณาใหม่ การสำรวจเพื่อพัฒนาทางเลือกนโยบายให้ก้าวหน้าขึ้น การขยายแนวความคิดเดิมให้ชัดเจน จนกระทั่ง

เกิดความคิดใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานนโยบาย หน่วยปฏิบัติ ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา การวิจัยปฏิบัติการหรือนำร่อง การตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ และการประชุมสัมมนาเพื่อระดมความคิดหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงร่างนโยบายและแผนให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้

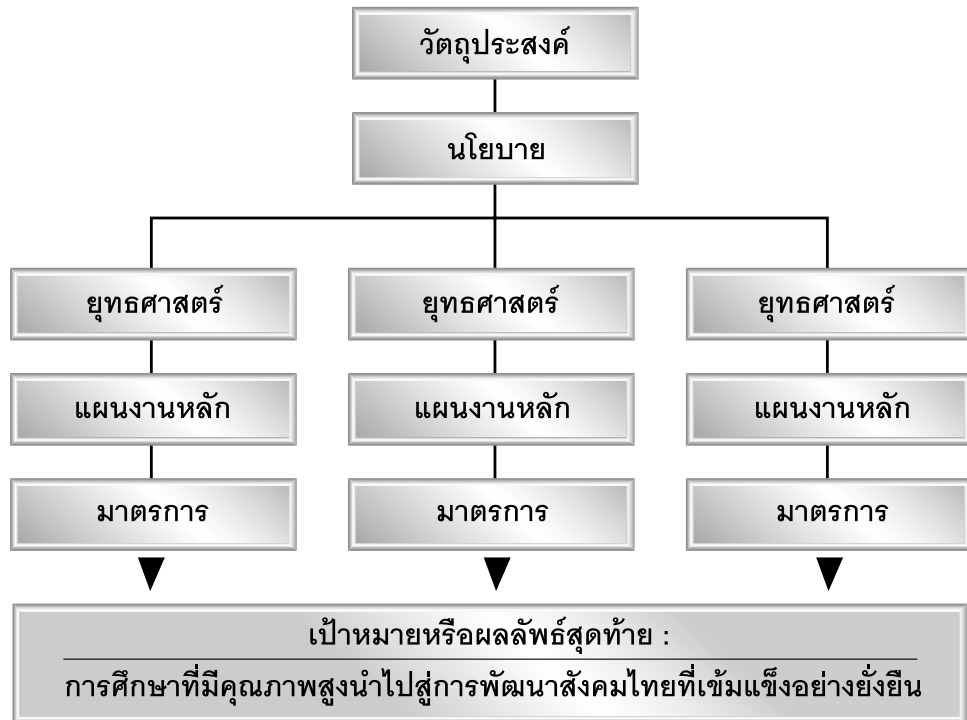
1.3.2 กรอบแนวคิด องค์ประกอบเชิงโครงสร้างของนโยบายและแผนที่ปรับปรุงของ จรัส สุวรรณเวลา (2535 : 11, อ้างใน ทวีป ศิริวิศมี, 2544 : 3 - 5) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานหลัก มาตรการและเป้าหมายหรือผลลัพธ์สุดท้าย คือ การศึกษาไทยมีคุณภาพสูงนำไปสู่การพัฒนาสังคมไทยที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

รายละเอียดของกรอบแนวคิดกระบวนการพัฒนานโยบายและแผน และกรอบแนวคิดองค์ประกอบเชิงโครงสร้างของนโยบายและแผน ได้แสดงไว้ในแผนภาพ

แผนภาพแสดงกรอบแนวคิดกระบวนการพัฒนานโยบายและแผน

แผนภาพแสดงองค์ประกอบเชิงโครงสร้างของนโยบายและแผน

ต่อไปนี้เป็น

กล่าวโดยสรุป การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดกระบวนการกำหนดทางเลือกนโยบายด้วยกระบวนการของการกระทำซ้ำ คือ เริ่มจากการนำปัญหาเดิมมาพิจารณาใหม่ การสำรวจเพื่อพัฒนาทางเลือกให้ก้าวหน้าและชัดเจนยิ่งขึ้น เน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานนโยบาย หน่วยปฏิบัติ ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย โดยใช้กระบวนการวิจัย การวิพากษ์ การตรวจสอบของผู้ทรง

***

ตอนที่ 2

สาระและประเด็นที่เกี่ยวข้อง

คุณวุฒิ และการประชุมสัมมนา

2.1 เจตนาารมณ์ : การร่วมกันในการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์

และบุคลากรทางการศึกษาตามบทบาทและพันธกิจใหม่ในอนาคต

ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา* คือ ปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา เพราะครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้นำปรัชญา แนวคิด และเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

การศึกษาไทยในอนาคต มีเจตนารมณ์หลัก 2 ประการ คือ (1) พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ (2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, 5)

ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะต้องมีความสามารถในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นกว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

* ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

คณาจารย์ หมายถึง บุคลากรซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐและเอกชน

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่างๆ

กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดโดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) ดังนั้น ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคตจึงมีบทบาทและพันธกิจใหม่ทั้งในด้านกระบวนการและเป้าหมายของการจัดการศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาชีวิตมนุษย์และการพัฒนาสังคมไทยให้เข้มแข็งและมีคุณภาพอย่างยั่งยืน

2.2 กวาระวิกฤต : ปัญหาอุปสรรคที่ต้องทำความเข้าใจร่วมกัน

2.2.1 วิกฤตสังคมไทย

คำแถลงนโยบายของรัฐบาล ฯพณฯ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ต่อบริษัท เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ระบุว่า “วันนี้ประเทศไทยยังไม่พ้นจากภาวะวิกฤต ประเทศยังต้องได้รับการบริหารที่ทุ่มเทเป็นพิเศษ จะปล่อยให้การบริหารดำเนินไปเหมือนภาวะปกตินั้นไม่ได้ เพราะเศรษฐกิจของประเทศอาจถล่มลงไปอีก จนยากที่จะเยียวยา...” ข้อมูลจากรายงานของ IMD (International Institute for Management Development) พบว่า ชีตความสามารถในการแข่งขันของคนไทย เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่ม 43 ประเทศ ใน 5 ปีที่ผ่านมา (2538 - 2543) ยังด้อยกว่าประเทศอื่นอย่างมากคือ อยู่ในอันดับที่สูงกว่า 30 ทุกด้าน ในด้านประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานไทยในปี 2543 จากรายงานของ IMD ก็พบว่า ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ หรือฮ่องกงถึง 3 เท่า และต่ำกว่าเกาหลีใต้กับมาเลเซียถึง 2 เท่า และ 1 เท่าตามลำดับ ส่วนรายได้ประชาชาติต่อหัวของคนไทย จากรายงานของ UNDP ในปี 2543 พบว่า ต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 11 เท่า ต่ำกว่าฮ่องกงถึง 7 เท่า ต่ำกว่าเกาหลีใต้และมาเลเซียถึง 3 เท่า และ 0.6 เท่าตามลำดับ นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีภาวะวิกฤตทางสังคมด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ผู้คนในสังคมมีแนวโน้มกระทำทุจริตประทุพทุฏมิชอบ และละทิ้งคุณค่าจิตวิญญาณไทย หันไปเน้นค่านิยมบริโภคนิยมและวัตถุนิยมมากขึ้น จนอาจทำให้สังคมไทยขาดความเข้มแข็ง

และล่มสลายในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 1 - 10)

2.2.2 วิกฤตการศึกษาไทย

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาวิกฤตทางการศึกษาที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 2 - 6) คือ

(1) **วิกฤตโอกาสได้รับการศึกษา** จากรายงานประจำปีของ UNDP พบว่า ในปี 2540 คนไทยได้รับการศึกษาในอัตราที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ฮองกง และมาเลเซีย ซึ่งมีผู้ได้รับการศึกษาทุกระดับรวมกันถึงร้อยละ 90, 75, 64 และ 65 ของประชากรทั้งหมดตามลำดับ แต่คนไทยได้รับการศึกษาทุกระดับ รวมกันเพียงร้อยละ 61

(2) **วิกฤตคุณภาพการศึกษา** จากรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ใน วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษา (ระดับ 4 และ 3) ในปี 2538 โดยสมาคมนานาชาติเพื่อการประเมินผลทางการศึกษาใน 25 ประเทศ พบว่า คะแนนคณิตศาสตร์ของไทยอยู่ในลำดับที่ 22 และ 17 ส่วนคะแนนวิทยาศาสตร์อยู่ในลำดับที่ 24 และ 21 ตามลำดับ ในขณะที่สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และฮ่องกง ล้วนอยู่ใน 10 ลำดับแรกทั้งสิ้น ส่วนระดับมัธยมศึกษา (ระดับ 8) ในปี 2543 พบว่า ไทยอยู่ในลำดับที่ 27 ในวิชาคณิตศาสตร์ และลำดับที่ 24 ในวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 2 วิชา ส่วนอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ พ.ศ. 2544 ในด้านการศึกษา ปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จาก 49 ประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 76)

(3) **วิกฤตความเสมอภาคในสิทธิการศึกษาและการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้** จากข้อมูลปี 2542 - 2543 พบว่า ประเทศไทยมีคอมพิวเตอร์เฉลี่ย 40 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน โอกาสเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีเพียงร้อยละ 2 โทรศัพท์พื้นฐาน 85 คู่สาย และโทรศัพท์เคลื่อนที่ 40 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับสิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี และมาเลเซีย นอกจากนี้ ยังมีความเหลื่อมล้ำของความเสมอภาคในสิทธิทางการศึกษาของเด็ก และเยาวชนจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ

สังคม และถิ่นที่อยู่ต่างกัน โดยเฉพาะเด็กพิการ เด็กกลุ่มเสี่ยง และด้อยโอกาสทั้งหลาย

2.2.3 วิกฤตคุณภาพครู

จากผลสำรวจทัศนคติของผู้ให้บริการ และผู้เข้ารับบริการการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติร่วมกับสวนดุสิตโพล เมื่อเดือนสิงหาคม 2540 จำนวน 5,577 คนทั่วประเทศ พบว่า ครูประถมศึกษาศึกษาและครูมัธยมศึกษาตอนต้นมีคุณภาพต่ำกว่าเดิมและมีความจำเป็นต้องเร่งพัฒนา และมีครูประมาณร้อยละ 20 ตอบว่า จริงๆ แล้วไม่ต้องการเป็นครู เพราะเห็นว่างานหนักและรายได้น้อย (วิทยากร เชียงกูล, 2542 : 91 - 92) ครูและผู้บริหารจำนวนไม่น้อยที่ประพฤติดนเลื่อมเสียมเสียม ขาดคุณภาพด้านจริยธรรม (วิทยากร เชียงกูล, 2542 : 84)

2.2.4 วิกฤตคุณภาพผู้บริหารการศึกษา

จากรายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2541 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ระบุว่าผู้บริหารการศึกษารุ่นใหญ่จะคอยตามกระแส นโยบายและแนวการทำงานของผู้มีอำนาจระดับสูง ไม่กล้าคิดตัดสินใจทำอะไรใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากแนวนโยบายที่สั่งลงมาจากเบื้องบน หรือแนวปฏิบัติเดิมๆ ที่ทำกันมาช้านาน รวมทั้งการไม่ได้รับโอกาสให้ฝึกฝนการรับผิดชอบตัดสินใจเอง จึงขาดความรู้และทักษะในการ บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (วิทยากร เชียงกูล, 2542 : 146)

2.2.5 วิกฤตการผลิตครูและผู้บริหารสถานศึกษา

การผลิตครูและผู้บริหารการศึกษาในปัจจุบัน มีปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ คือ ไม่มีเอกภาพด้านนโยบาย แผน และมาตรฐานในการผลิต หน่วยงานผลิตครูและผู้บริหารการศึกษามีหลากหลายสังกัด กล่าวคือ มีทั้งคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ของสถาบันราชภัฏในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและคณะศึกษาศาสตร์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คณะศึกษาศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และวิทยาลัยเทคนิคของกรมอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการบางแห่งก็มีการผลิตครูอาชีวศึกษา ซึ่งสถาบันผลิตครูและผู้บริหารการศึกษาเหล่านี้จะมีการกำหนดนโยบาย มาตรฐาน

และแผนในการผลิตโดยไม่มีภาระงานให้สอดคล้องกัน

ในด้านปริมาณพบว่า มีบัณฑิตใหม่ระดับปริญญาตรีทางครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์มากกว่าความต้องการในภาพรวม ประมาณปีละ 9,000 - 10,000 คน แต่ยังคงมีความขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และภาษาไทย เป็นต้น (สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู, 2543 : 20)

ในด้านคุณภาพการผลิตครูนั้น ศาสตราจารย์ ดร.มนตรี จุฬาวัดมนทล พบว่า หลักสูตรการฝึกหัดครูขาดการพัฒนาให้มีความเชื่อมโยงกับบริบทของแต่ละภูมิภาค ขาดการเน้นการใช้การวิจัยในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาทฤษฎีไม่สัมพันธ์กับภาคปฏิบัติ การเรียนการสอนเน้นภาคทฤษฎี การฝึกสอนน้อย ขาดการใช้นวัตกรรมการสอน ขาดการเรียนรู้ในการสอนในบริบทที่หลากหลายและขาดการเชื่อมโยงกับหน่วยใช้ครู (มนตรี จุฬาวัดมนทล, 2543 : 6)

2.2.6 วิฤตการพัฒนาคูและผู้บริหารสถานศึกษา

การพัฒนาคูและผู้บริหารการศึกษาในปัจจุบันยังไม่มีเอกภาพด้านนโยบาย แผนและมาตรฐานที่ชัดเจน มีหน่วยงานดำเนินการพัฒนาคูและผู้บริหารการศึกษาหลายหน่วยงาน กล่าวคือ มีทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ครูสภา สถาบันผลิตครู และสถาบันที่มีภารกิจด้านการพัฒนาคูและผู้บริหารการศึกษาโดยเฉพาะทั้งภาครัฐและเอกชน แม้ว่าในด้านการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา จะมีสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้จัดระบบการพัฒนาค่อนข้างดี แต่ในด้านการพัฒนาคูนั้น แม้จะมีการจัดโครงการพัฒนาเป็นจำนวนมาก และจัดกันหลายหน่วยงาน ปรากฏว่ามีความซ้ำซ้อนไม่เป็นระบบ ไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีความหลากหลายและขาดประสิทธิภาพ ทำให้ครูได้รับการพัฒนาไม่ตรงความต้องการ ได้รับการพัฒนาเฉพาะกลุ่ม ครูบางส่วนไม่เคยมีโอกาสได้รับการพัฒนา ในขณะที่ครูบางส่วนได้รับการพัฒนามาก ครูจำนวนมากได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ แต่ไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่เท่าที่ควรจะเป็น และไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนตามแนวทางใหม่ได้ ประการสำคัญ คือ ขาดการติดตามและประเมินผลการพัฒนาเพื่อปรับปรุงระบบการพัฒนาและการพิจารณาความดีความชอบ (มนตรี จุฬาวัดมนทล, 2543 : 6)

วัฒนทล, 2543 : 7)

2.2.7 วิกฤตสถาบันผลิตครู

การวิจัยเรื่องภาวะวิกฤตและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 27) พบว่า ภายในปี 2554 คณาจารย์คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์จะเกษียณอายุราชการถึงร้อยละ 51.4 เป็นจำนวน 2,263 คน จำแนกเป็นคณาจารย์วุฒิปริญญาเอกจำนวน 460 คน คณาจารย์วุฒิปริญญาโท จำนวน 1,534 คน คณาจารย์วุฒิปริญญาตรี จำนวน 232 คน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งศาสตราจารย์เกษียณอายุมากที่สุดร้อยละ 100 จำนวน 15 คน ตำแหน่งรองศาสตราจารย์เกษียณอายุร้อยละ 79.3 จำนวน 438 คน ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษียณอายุร้อยละ 68.6 จำนวน 1,076 คน ตำแหน่งอาจารย์เกษียณอายุร้อยละ 32.4 จำนวน 734 คน จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคณาจารย์ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการระดับสูงจะเกษียณอายุราชการมากกว่าครึ่งหนึ่ง มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาคณาจารย์ทดแทนจึงจะรักษาระดับคุณภาพของสถาบันเอาไว้ได้

2.2.8 ทางรอดของวิกฤต : การเตรียมคนสู่ศตวรรษใหม่

โลกในอนาคต จะเป็นยุคสมัยของเทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างสมบูรณ์ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและชีวิตมนุษย์อย่างมหาศาล และมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ในทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจรูปแบบใหม่จะเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) ในทางสังคม สังคมใหม่จะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) คนที่มีคุณภาพในอนาคตจะต้องใฝ่รู้ และมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เรียกว่า Lifelong Learning และเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน (UNESCO, 1997 : 14 - 15)

การศึกษายุคใหม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วนเพื่อให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาวิกฤตและเตรียมคนสู่ศตวรรษใหม่ การปฏิรูปการศึกษาให้เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพและมีพลังในการสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศในอนาคต จำเป็นต้องมีครู คณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ทุกประเทศจึงมีการปฏิรูปการสรรหาครู การเตรียมครู รวมทั้งการ

2.3 นวัตกรรมการผลิตและการพัฒนาครูและคณาจารย์ในต่างประเทศ

2.3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

มีการออกกฎหมายกำหนดเป้าหมายการผลิตและการพัฒนาครู เพื่อให้ครูมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการสอนและการเตรียมนักเรียนในศตวรรษหน้า มีการทดลองใช้กลยุทธ์ใหม่ๆ ในการฝึกหัดครูรุ่นใหม่ การสรรหาครูและการพัฒนาครูใหม่ เช่น โปรแกรมการฝึกหัดครูซินซินเนติ เป็นโปรแกรมความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัย เป็นหลักสูตร 5 ปี ได้รับ 2 ปริญญา คือ ปริญญาทางการศึกษา และปริญญาในสาขาวิชาที่จะสอน ในด้านการสรรหาครูนั้นมีโปรแกรมแก้ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมุ่งสรรหาครูจากชนกลุ่มน้อยที่มีความสามารถสูงมาสู่อาชีพครู เช่น โครงการกองกำลังยุวชนของรัฐเซาท์แคโรไลนา นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกามีการใช้โปรแกรมการพัฒนาครูใหม่ที่ประสบความสำเร็จ คือ โปรแกรมครูพีเคเอ็มแห่งรัฐ เดลาแวร์ (มนตรี จุฬาวัดมนทล, 2543 : 121 - 135)

จากการรายงานของ The Homes Group ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ชั้นนำในสหรัฐฯ จำนวน 123 แห่ง ได้เสนอว่าสถาบันฝึกหัดครูควรคิดใหม่ทำใหม่ 5 ประการ คือ (1) มีหลักสูตรใหม่ที่มีความสำคัญกับความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาการของนักรับการศึกษา (2) สร้างคณาจารย์รุ่นใหม่ที่จะเข้าไปสัมผัสกับโรงเรียนต่างๆ มากขึ้น ร่วมมือกับครูผู้สอนชั้นนำในการทำวิจัย และให้การศึกษาแก่นักการศึกษาหรือครูในอนาคตได้ดีกว่าเดิม (3) สรรหานักศึกษาครูรุ่นใหม่เข้ามาศึกษาเพื่อออกไปเป็นครูรุ่นใหม่ในอนาคต (4) จัดหาสถานที่ที่คณาจารย์ และนักศึกษาสามารถไปฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงแทนห้องเรียนในมหาวิทยาลัย หรือในโรงเรียนที่ไม่ค่อยมีความพร้อมเป็นครั้งคราว และ (5) สร้างสัมพันธภาพแบบใหม่กับฝ่ายต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับมลรัฐ ระดับภูมิภาค หรือระดับชาติ เพื่อให้งานของสถาบันฝึกหัดครูดีกว่าเดิม และสามารถตรวจสอบคุณภาพได้

(สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการพัฒนาการฝึกหัดครู, 2540 : 37 - 38)

2.3.2 ประเทศญี่ปุ่น

มีการเข้มงวดเกี่ยวกับการคัดเลือกนักศึกษาครู และหลักสูตรฝึกหัดครู ต้องมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเต็มรูปแบบ มีกฎหมายการพัฒนาคู ทำให้การพัฒนาครูเป็นไปอย่างมีระบบทั้งในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น และระดับโรงเรียน ในระดับประเทศ กระทรวงศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมรับผิดชอบในการพัฒนาคูอาวุโส และผู้บริหารโรงเรียน ในระดับท้องถิ่น คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นรับผิดชอบการพัฒนาครูใหม่ และครูประจำการ โดยกำหนดให้ครูใหม่ทุกคนต้องเข้าอบรม 1 ปี โดยกฎหมายกำหนดให้มีครูพี่เลี้ยงและมีครูสอนทดแทนเพื่อชดเชยเวลาที่ไปอบรมในโรงเรียน และนอกโรงเรียน และได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากรัฐบาลครึ่งหนึ่ง (มนตรี จุฬารัตนพล, 2543 : 141 - 149)

2.3.3 ประเทศนิวซีแลนด์

รัฐบาลได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับสมรรถภาพผู้จบหลักสูตรฝึกหัดครู และกำหนดให้การพัฒนาคูเป็นหน้าที่ของกระทรวงการศึกษา สถานศึกษาและครู ครูคุณภาพต้องมีความเชี่ยวชาญในการสอนความรู้ในหลักสูตร สามารถประยุกต์ยุทธวิธี การสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นรายบุคคล กระทรวงการศึกษา จะทำสัญญาจ้างสถาบันหรือบุคคลภายนอกในการจัดทีมพัฒนาคูบุคลากรสถานศึกษา และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลการทำงานไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาจะกำหนดไว้ในสัญญาว่าจะต้องส่งครูเข้ารับการอบรม ส่วนครูจะมีการกำหนดในสัญญาจ้างว่าจะต้องมีการพัฒนาตนเอง ในการสอนปีแรกครูใหม่จะต้องเข้ารับการอบรมโดยได้รับเงินเดือนเต็มแต่ปฏิบัติหน้าที่เพียง 80% คือ สอนไม่เกิน 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รูปแบบในการพัฒนาคูจะมีทั้งการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการเรียนรายวิชาโดยมีกองทุนสนับสนุนการพัฒนาครูที่จัดโดยรัฐบาล

และมีการดูแลโรงเรียนเล็กในชนบทเป็นพิเศษ (มนตรี จุฬาวัดมนทล, 2543 : 149 - 161)

2.3.4 ประเทศออสเตรเลีย

หลักสูตรการฝึกหัดครูมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ลักษณะหลักสูตรมีทั้งแบบที่เรียนวิชาการกับวิชาชีพพร้อมๆ กันและเรียนแยกกัน มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนด้านมโนทัศน์และโครงสร้าง มโนทัศน์ใหม่เป็นการเตรียมการให้บุคคลอยู่ในวิชาชีพตลอดชีวิต เปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบการฝึกอบรมระหว่างประจำการ (In - service Education) ส่วนการอบรมครูใหม่เป็นภาระรับผิดชอบของจังหวัด ในการจัดโปรแกรมให้มีความหลากหลายแตกต่างกัน (มนตรี จุฬาวัดมนทล, 2543 : 161-165)

2.3.5 ประเทศอังกฤษ

มีการกำหนดมาตรฐานครูที่จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูไว้ 4 ด้าน คือ (1) ความรู้ความเข้าใจในวิชาที่สอน (2) การวางแผนการสอนและการจัดการห้องเรียน (3) การกำกับ การประเมิน การบันทึก การรายงานและความรับผิดชอบ (4) ข้อกำหนดทางวิชาชีพอื่นๆ นอกจากนี้ มีการจัดทำมาตรฐานหลักสูตรการผลิตครูระดับชาติ (Initial Teacher Training National Curriculum) ไว้จำนวน 8 มาตรฐาน คือ (1) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสอนวิชาเนื้อหา (2) มาตรฐานการสอนภาษาอังกฤษระดับประถม (3) มาตรฐานการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถม (4) มาตรฐานการสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถม (5) มาตรฐานการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยม (6) มาตรฐานการสอนคณิตศาสตร์ระดับมัธยม (7) มาตรฐานการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยม และ (8) มาตรฐานสำหรับการสอนทุกวิชา (มนตรี จุฬาวัดมนทล, 2543 : 198 - 199)

2.3.6 ประเทศสิงคโปร์

กระทรวงศึกษาธิการจัดให้ผู้เข้าเรียนหลักสูตรฝึกหัดครู ได้รับเงินเดือนและทุนการศึกษาในขณะที่เรียน เมื่อเรียนจบแล้วจะมีสวัสดิการ และเงินโบนัสในการทำงานทุกปี ปีละ 1 เดือน และเงินปรับรายปีอีก 2 เดือน รวม 3 เดือน ผู้ที่ลาศึกษาต่อจะได้รับเงินทุนหรือเงินกู้เพื่อศึกษาต่อ โดยได้รับเงินเดือนเต็ม ครูที่ทำงานดีและเก่ง จะมีโอกาสก้าวหน้าทั้งตำแหน่งและเงินเดือนดีมาก (มนตรี จุฬาวัดมนทล, 2543 : 166 - 171)

2.3.7 ประเทศอิสราเอล

รัฐบาลได้ตั้งกองทุนส่งเสริมการศึกษาสำหรับครู เพื่อให้ครูได้หยุดปฏิบัติงานไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เมื่อเป็นสมาชิกครบ 6 ปี จึงจะมีสิทธิใช้เงินกองทุนไปศึกษาได้ 1 ปี โดยได้รับเงินเดือนเต็ม และถือเป็นการปฏิบัติงาน มีสิทธิได้รับการพิจารณาความดีความชอบประจำปี (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2543 : 11)

2.4 นวัตกรรมการผลิตและการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในต่างประเทศ

2.4.1 ประเทศอังกฤษ

มีการจัดตั้งวิทยาลัยแห่งชาติสำหรับผู้นำสถานศึกษา (National College for School Leaderships) เมื่อปี 2543 ณ วิทยาลัยเชตจูบิลี ของมหาวิทยาลัยนอตติงแฮม เพื่อรับภาระในการผลิตและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยมี 3 หลักสูตร คือ

1. หลักสูตรผลิตผู้บริหารสถานศึกษาใหม่
2. หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับแต่งตั้งใหม่
3. หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาประจำการอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะเด่นของหลักสูตร คือ ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้นการศึกษาจากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการประเมินจุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง มีการรับทราบข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับภาวะผู้นำและบุคลิกภาพ มีการพัฒนาแผนปฏิบัติการส่วนบุคคล และสร้างเครือข่ายกับผู้เข้ารับการอบรม (สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู, 2543 : 1 - 15)

2.4.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

มีองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา 2 องค์กร คือ UCEA (University Council for Educational Administration) และ NPBEA (National Policy Board for Educational Administration)

UCEA ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยหลักๆ ในสหรัฐอเมริกา และแคนาดา จำนวน 54 แห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือกันพัฒนาการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพ การศึกษาต่อเนื่อง และศักยภาพในการวิจัยของผู้บริหารการศึกษา มีกิจกรรมสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในสาขาบริหารการศึกษามากมาย ได้แก่

การประชุมประจำปี วารสารวิชาการ การร่วมจัดตั้งองค์การความร่วมมือทางการบริหาร การศึกษา เช่น The National Board for Educational Administration, The Inter - American Society for Educational Administration และ The Commonwealth Council for Educational Administration

NPBEA จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา โดยการพัฒนารูปแบบการศึกษาก่อนประจำการ และการอบรมระหว่างประจำการของผู้นำทางการศึกษา รวมทั้งการขยายโอกาสของสตรี และชนกลุ่มน้อยในการเข้าสู่วิชาชีพ และการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อรับรองการเป็นผู้บริหารการศึกษา (National Certifying Board for Educational Administration) โครงการที่สำคัญของ NPBEA คือ International Resource Bank for Programs in Educational Leadership ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่าง NPBEA, UCEA และ NCPEA เพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมของโปรแกรมการบริหารการศึกษา

NPBEA ประกอบด้วยองค์กรสมาชิกทางการบริหารการศึกษาที่สำคัญๆ 9 องค์กร คือ

1. The American Association of Colleges for Teacher Education
2. The American Association of School Administrators
3. The Association for Supervision and Curriculum Development
4. The National Association of Elementary School Principals
5. The National Association of Secondary School Principals
6. The National School Boards Association
7. The University Council for Educational Administration
8. The Association of School Business officials
9. The National Council of Professors of Educational Administration (NCPEA)

2.5 นวัตกรรมพัฒนาสถาบันผลิตครูในต่างประเทศ

2.5.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

มีหน่วยงานดูแลการประกันคุณภาพสถาบันผลิตครู 2 หน่วยงาน คือ **National Council for the Accreditation of Teacher Education (NCATE)** ดูแลด้านการประกันคุณภาพในระดับชาติ และ **The American Association of Colleges for Teacher Education (AACTE)** ดูแลด้านการประกันคุณภาพภายในรัฐ

จากรายงาน Tomorrow's School of Education ของ The Homes Group ได้เสนอเป้าหมายสถาบันฝึกหัดครูในอนาคตไว้ 7 ข้อ คือ (1) สถาบันฝึกหัดครูเป็นสถานที่ที่ตรวจสอบได้ทั้งโดยวิชาชีพและสาธารณชน (2) ต้องวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้นี้ในโรงเรียนและชุมชน (3) ต้องสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนในท้องถิ่น (4) ต้องเตรียมนักศึกษาที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของนักเรียน (5) ต้องเป็นสถาบันผู้นำสำหรับนักศึกษาและการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (6) ต้องมีจุดเน้นที่ความรู้และทักษะทางวิชาชีพ และ (7) ต้องมีความสามารถในการให้ข้อมูลข่าวสารและมีส่วนในการกำหนดนโยบายระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่นเพื่อคุณภาพการศึกษา (สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครู, 2540 : 39 - 42)

2.5.2 ประเทศออสเตรเลีย

มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันผลิตครูอย่างต่อเนื่องมาก ในทศวรรษ 1970 มีความต้องการครูจำนวนมาก รัฐกำหนดให้การฝึกหัดครูอยู่ในความรับผิดชอบของการอุดมศึกษา ต่อมาในทศวรรษ 1980 ความต้องการครูลดลง การฝึกหัดครูอยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย ดำเนินการโดยสภาคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ออสเตรเลีย (**Australian Council of Deans of Education**) รายงานเรื่อง **Preparing a profession** ของสภาคณบดีคณะศึกษาศาสตร์แห่งประเทศออสเตรเลีย ได้เสนอให้มีมาตรฐานและแนวทางแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาสำหรับครูก่อนประจำการ (**National Standard & Guidelines for Initial Teacher Education**) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการรับรองวิทยฐานะและสถาบันผลิตครู และการรับรองหลักสูตรการศึกษาสำหรับครูก่อนประจำการ มาตรฐานและแนวทางแห่งชาติ ที่เสนอประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ส่วน คือ (1) มาตรฐานบัณฑิต (2) มาตรฐานหลักสูตรหรือโปรแกรม และ (3) มาตรฐานสถาบัน

2.5.3 ประเทศอังกฤษ

มีกฎหมายการศึกษา ปี 1994 กำหนดให้สถาบันผลิตครูต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะจาก Teacher Training Agency (TTA) จึงจะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และบัณฑิตก็จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่เรียกว่า Qualified Teacher Status (QTS) และได้รับการประเมินจาก OFSTED (Office for Standards in Education) โดยดูจาก 3 เรื่องหลักคือ (1) คุณภาพของบัณฑิตในด้านการสอน (2) คุณภาพของการสอนและการประเมินบัณฑิต (3) การคัดเลือกและคุณภาพผู้เรียน (Teacher Training Agency, UK, 2000)

2.5.4 ประเทศสิงคโปร์

มีการยกฐานะสถาบันการศึกษา (Institute of Education) เป็นสถาบันการศึกษาแห่งชาติ (National Institute of Education) โดยเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยนันทยาง เพื่อปรับปรุงการฝึกหัดครูให้เป็นระบบ รับผิดชอบการจัดการฝึกหัดครูตั้งแต่ก่อนประจำการ หัวหน้าแผนกวิชา ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้บริหาร รวมทั้งหลักสูตรเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู และหลักสูตรสำหรับการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนของมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยโพลีเทคนิคด้วย

นอกจากนี้ มีการจัดตั้งศูนย์วิจัยการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นเลิศในการวิจัยร่วมกับต่างประเทศ และมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาผู้บริหาร เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาวิชาชีพและผู้บริหารอีกด้วย (มนตรี จุฬาวัดมณฑล, 2543 : 166 - 172)

2.6 ข้อเสนอของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สนับสนุนให้สภาคณะบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะวิกฤตและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เพื่อปฏิรูปการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 - 10 พ.ศ. 2545 - 2554 เมื่อสภาคณะบดีฯ นำเสนอผลการวิจัยต่อสำนักงานปฏิรูปการศึกษา สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำแผนปฏิรูปสถาบันผลิตครู ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับการจัด

ระบบการผลิตครู การพัฒนา และส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544 : 3 - 7)

1) ระบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา

เพื่อให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูปสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ (1) การผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงและมีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการ (2) การสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของสังคมต่อวิชาชีพครู (3) การพัฒนาสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการอย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

1.1) นโยบายการปฏิรูปการผลิตครู และการปฏิรูปสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา

ปรับบทบาทสถาบันผลิตครูให้มีหน้าที่ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ในลักษณะเครือข่ายของสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ส่วนการผลิตครูใหม่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงให้เน้นการผลิตตามความต้องการครูในสาขาขาดแคลนและการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้ จะต้องมีการปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครู และการปฏิรูปสถาบันผลิตครู ดังนี้

1.1.1) ปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครู เพื่อให้มีระบบการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการครูสาขาต่างๆ ในอนาคต และมีกระบวนการผลิตที่มุ่งผล ลัพธ์ให้ครูใหม่มีความสามารถในการสร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วยวิธีการหลากหลาย มีความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

1.1.2) ปฏิรูปสถาบันผลิตครู เพื่อให้สถาบันผลิตครูมีความพร้อม มีความ

เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพสูงในบทบาทใหม่ ตามแผนปฏิบัติการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา และมีความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

1.2) แผนการปฏิบัติการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.2.1) แผนปฏิบัติการผลิตครู ประกอบด้วยแผนหลัก 3 แผน คือ

(1) แผนปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการผลิตครู เพื่อให้มีหลักสูตรผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงตามเกณฑ์ของสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองความจำเป็นเร่งด่วน และความจำเป็นระยะยาว โดยเฉพาะความต้องการครูในสาขาวิชาขาดแคลน

(2) แผนปฏิรูปความเชื่อมั่นศรัทธาในวิชาชีพครู เพื่อให้ระบบการผลิตครูใหม่มีความสามารถในการแข่งขันกับศาสตร์อื่นในการดึงดูดคนดี คนเก่ง และมีจิตวิญญาณความเป็นครูเข้าสู่ระบบได้

(3) แผนปฏิรูปเป้าหมายในการผลิตครูเชิงรุก เพื่อให้มีปริมาณครูสอดคล้องกับความต้องการกำลังคนสาขาต่างๆ ในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง โดยลดการผลิตครูในสาขาที่ผลิตเกินความต้องการ และเพิ่มการผลิตในสาขาที่ขาดแคลน

1.2.2) แผนปฏิรูปสถาบันผลิตครู ประกอบด้วยแผนหลัก 3 แผน คือ

(1) แผนปฏิรูปคุณภาพคณาจารย์ เพื่อให้คณาจารย์สถาบันผลิตครูมีคุณภาพ มีคุณวุฒิ และปริมาณเพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐาน มีความสามารถและมีพลังในการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูป ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งมีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนการสอนหรือการบริหารในสถานศึกษา

(2) แผนเร่งรัดการวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการใช้ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับภูมิปัญญาสากลอย่างเหมาะสม และเป็นฐานหลักของการพึ่งตนเองในการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

(3) แผนปฏิรูประบบโครงสร้างการบริหารและการประกันคุณภาพ

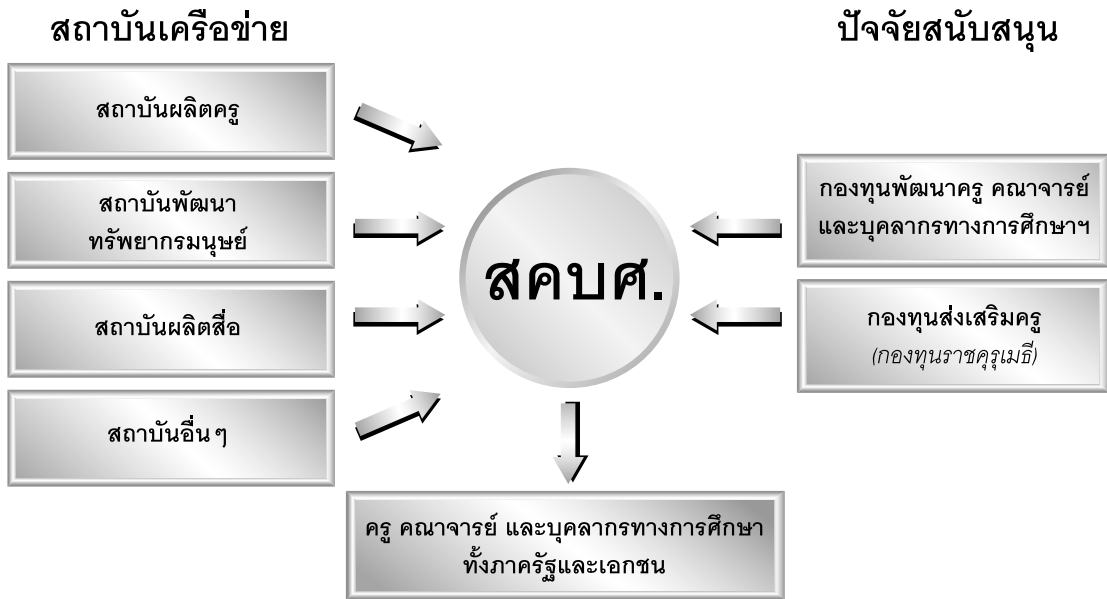
สถาบันผลิตครู เพื่อให้สถาบันผลิตครูมีมาตรฐานร่วมหรือมาตรฐานกลางที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพสูงอย่างต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการของ สังคม มีความเชื่อมโยงกับสถานศึกษา และมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง

2) ระบบการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะเวลาคือ

(1) ระยะเตรียมการ และ (2) ระยะยาว ในระยะเตรียมการนั้น เป็นการเตรียมความพร้อม และสร้างความมั่นใจในการดำเนินงานตามแนวปฏิรูปการศึกษาให้กับครู บุคลากร ทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานปฏิรูปการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะ รัฐมนตรีจึงจัดทำโครงการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนการดำเนินงานในระยะยาวมีการดำเนินการ เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้ (1) จัดตั้งสถาบันพัฒนา และส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา หรือ สคปศ. เพื่อเป็นสถาบัน บริหารการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับ สถาบันการศึกษา สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ เพื่อให้มีการพัฒนาและส่งเสริม บุคลากรประจำการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (2) กำหนดให้มีกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และ (3) กำหนดให้มีกองทุนราชครูเมธี ซึ่งเป็น กองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถริเริ่มสร้างสรรค์ และผลิตผลงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษา ผู้มีผลงานดีเด่นและเป็นคนดี สรุปลได้ในแผนภูมิดังนี้

2.1) สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

(สคปศ.) เป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่บริหารการพัฒนาและส่งเสริม โดยประสานการดำเนินงานกับสถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินการให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา ส่งเสริม และยกย่องเชิดชูเกียรติในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1) เพื่อสร้างเอกภาพและส่งเสริมมาตรฐานในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
- (2) เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องและสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านต่างๆ ในการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
- (3) เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและสื่อการฝึกอบรมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
- (4) เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ที่มีผลงานการศึกษา ค้นคว้าวิจัย การสร้างสรรค์นวัตกรรมและผลงานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและวงการวิชาชีพ

(5) เพื่อรับผิดชอบในการระดมทรัพยากรและการบริหารกองทุนพัฒนา และกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ในการดำเนินงานพัฒนาครูนั้น สคปศ. จะต้องมืบทบาทสำคัญในการส่งเสริม

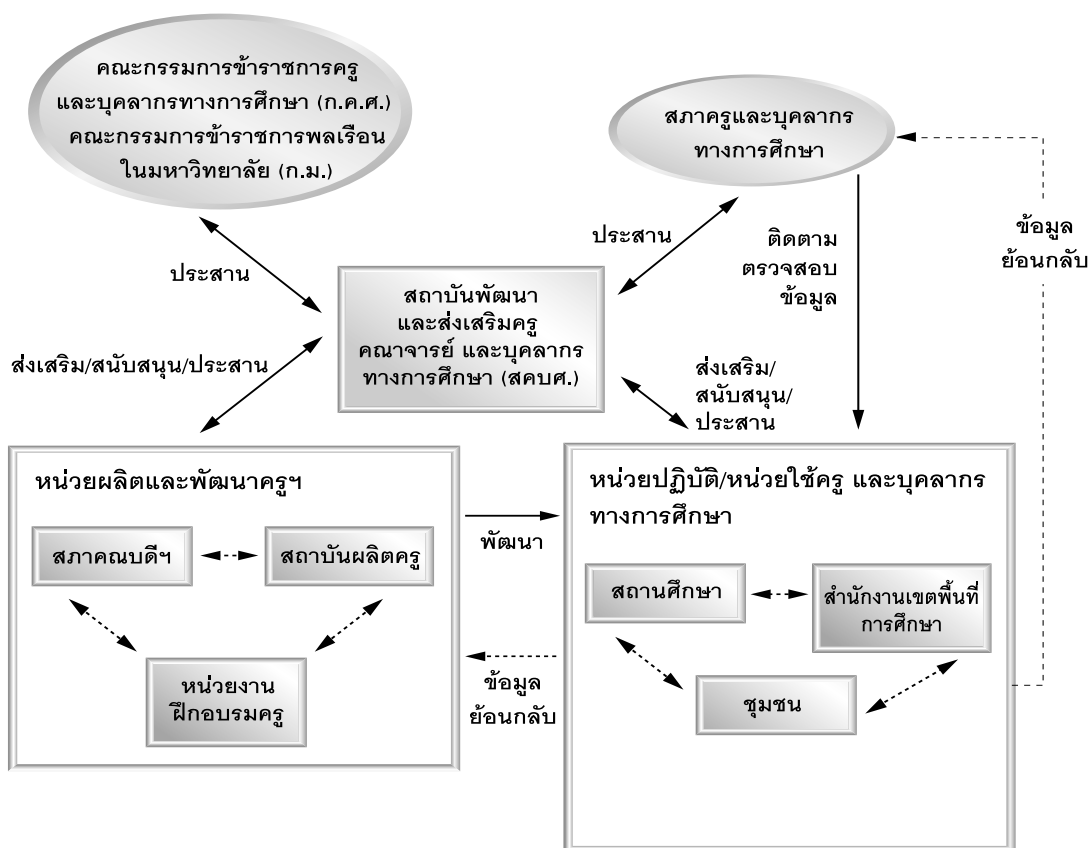
แผนภาพสถาบันเครือข่ายในการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

สนับสนุน และประสานความร่วมมือระหว่างสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย องค์การภาคเอกชน หน่วยงานใช้ครู หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประสานส่งเสริม และองค์การบริหารงานบุคคล ได้แก่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนแม่บทและการดำเนินการในการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

2.2) กองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

แผนภาพความสัมพันธ์ของ สคบศ. กับหน่วยงานอื่น

กองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จัดตั้งขึ้นตาม มาตรา 52 วรรค 2 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์ ทั่วไปเพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้ มีคุณภาพได้มาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง และให้ได้รับการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะมีดังนี้

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษา โดยการให้ทุนการศึกษา อบรม ดูงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเพิ่มพูน ความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยรูปแบบและกลยุทธ์ใน การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความร่วมมือขององค์กรวิชาชีพ องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษาของภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(4) ส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษา กับบุคลากรวิชาชีพระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา และสถาบันการ ศึกษาต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ

(5) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งโครงการพิเศษหรือโครงการเฉพาะเรื่อง หรือกิจกรรมใดๆ เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2.3) กองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

(1) เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนในการส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษา ผลิตผลงานดีเด่น ผลงานริเริ่มสร้างสรรค์ และผลงานที่สร้างคุณประโยชน์ ต่อวงการวิชาชีพ

(2) เพื่อเป็นรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทาง การศึกษาที่มีผลงานการศึกษาวิจัย การสร้างสรรค์นวัตกรรม และผลงานต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์ในการเรียนการสอนและวงการการศึกษา

(3) เพื่อเป็นแหล่งกลางในการระดมทุนจากแหล่งภายในและภายนอก

ประเทศ เพื่อส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

(4) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความร่วมมือของสำนักงาน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา องค์การวิชาชีพ องค์กรและหน่วย งานที่ดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของภาค รัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาเจตนารมณ์ตามบทบัญญัติของกฎหมาย การ วิเคราะห์ภาวะวิกฤตของสังคมไทย ภาวะวิกฤตของการศึกษาไทย ภาวะวิกฤตคุณภาพครู ภาวะวิกฤตคุณภาพผู้บริหารการศึกษา ภาวะวิกฤตการผลิตครูและผู้บริหารการศึกษา ภาวะวิกฤตการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา และภาวะวิกฤตสถาบันผลิตครู รวมทั้งการศึกษานวัตกรรมการผลิต และการพัฒนาครูและคณาจารย์ในต่างประเทศ นวัตกรรมการผลิตและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในต่างประเทศ และนวัตกรรม การพัฒนาสถาบันผลิตครูในต่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะ ต้องระดมสรรพกำลังในการดำเนินการตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพ ชั้นสูงตามบทบาทและพันธกิจใหม่ โดยการประยุกต์นวัตกรรมที่ประเทศต่างๆ ใช้ได้ผล ดีมาแล้ว ผนวกกับภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งนวัตกรรมที่ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ ครูภูมิปัญญา และผู้บริหารต้นแบบใช้ได้ผลมาแล้วในประเทศไทย และข้อ เสนอของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา โดยมีเจตนารมณ์เพื่อบ่มุ่่งผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้ สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสังคมให้มีการ พัฒนาที่ยั่งยืน

ตอนที่ 3

กระบวนการพัฒนาระบบนโยบายและแผน

3.1 กระบวนการยกร่างนโยบายและแผน

การยกร่างนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เริ่มขึ้นภายหลังจากการประชุมสัมมนาของสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2543 ที่จังหวัดเชียงราย โดยการศึกษารายงานการวิจัย ผลการประชุมสัมมนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องจากเอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สนับสนุนให้สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย จัดประชุมปฏิบัติการเพื่อยกร่างนโยบายและแผนหลักการพัฒนาสถาบันผลิตครู เมื่อวันที่ 20 - 21 สิงหาคม 2543 ที่จังหวัดสระบุรี โดยมีผู้แทนสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ผู้แทนสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้แทนสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ คณะกรรมการบริหารสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนเข้าร่วมประชุม

ต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นร่างนโยบายและแผนหลักการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เสนอคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำแผนปฏิรูปสถาบันผลิตครูของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2543 และวันที่ 17 มกราคม 2544 ซึ่งร่างนโยบายและแผนฉบับนี้ สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้นำไปพัฒนาเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดระบบการผลิตครู การพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเสนอต่อรัฐบาล เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำโครงการพัฒนานโยบายและจัดทำแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2544 จึงได้นำประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากร

ทางการศึกษามาพิจารณาใหม่ มีการสำรวจจนวัตกรรมการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในต่างประเทศ และนำข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดระบบการผลิต การพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษาเสนอมาขยายแนวความคิดให้ก้าวหน้าและชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วร่างนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเสนอต่อที่ประชุมสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544

3.2 กระบวนการปรับปรุงร่างนโยบายและแผน

การปรับปรุงร่างนโยบายและแผนฉบับนี้ ประกอบด้วย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการปรับปรุงหลังจากการประชุมสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2544 ระยะที่ 2 เป็นการปรับปรุงหลังจากการได้รับรายงานผลการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้สนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติจัดทำขึ้นระหว่างเดือนกรกฎาคม 2544 - กรกฎาคม 2545 ระยะที่ 3 เป็นการปรับปรุงหลังจากที่ได้รับความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมสัมมนาผู้เกี่ยวข้องทั้งหน่วยนโยบาย หน่วยปฏิบัติ ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชนทั่วไป ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดขึ้น เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2545

การวิจัยที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติทั้งส่วนกลางและเครือข่ายระดับพื้นที่ในภูมิภาคจัดทำขึ้น มีดังนี้

3.2.1 การวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการใหม่ในการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย เพื่อออกแบบระบบการผลิตและการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามข้อเสนอของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่สามารถปฏิบัติได้ ผลการวิจัยพบว่า ระบบใหม่ในการผลิตและพัฒนาครูฯ ต้องมีลักษณะเป็นเครือข่ายความร่วมมือ

และเรียนรู้ร่วมกันของสถาบันผลิตและพัฒนาครู องค์กรวิชาชีพครู สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพ โดยมีกระบวนการใหม่ที่เน้นนวัตกรรม การวิจัยและพัฒนา การเรียนรู้แบบองค์รวมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการใช้โรงเรียนเป็นฐานของการพัฒนา รวมทั้งจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังได้กำหนดปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ของแต่ละระบบ ทั้งการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งระบบและกระบวนการใหม่ที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ได้จัดพิมพ์เป็นรายงานการวิจัยเมื่อเดือนตุลาคม 2544 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้นำมาใช้พัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครูฯ ขณะเดียวกันสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาก็ได้นำไปพัฒนาและจัดทำเป็นร่างแผนปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอคณะกรรมการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3.2.2 การสนับสนุนให้เครือข่ายระดับปฏิบัติในพื้นที่ทำการวิจัยและพัฒนา และวิจัยปฏิบัติการนำร่องในประเด็นหลัก ตามร่างนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครูฯ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้นวัตกรรมในการผลิตครูแนวใหม่ การพัฒนาครูและผู้บริหารประจำการ รวมทั้งการพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันผลิตครู ซึ่งผลจากการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา และวิจัยปฏิบัติการนำร่อง 6 โครงการ มีดังต่อไปนี้

(1) รูปแบบหลักสูตรการผลิตครูอาชีพศึกษา : FALA

คือ รูปแบบหลักสูตรการผลิตครูอาชีพศึกษาแนวใหม่

F คือ Five years curriculum หมายถึง นวัตกรรมด้านหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะบัณฑิตที่มีการบูรณาการของความรู้ความชำนาญทั้งด้านวิชาครูและวิชาชีพ

A คือ Administration หมายถึง นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับการเทียบโอนความรู้ตามสมรรถนะทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

L คือ Learning Process หมายถึง การบูรณาการศาสตร์วิชาครูกับวิชาชีพที่เน้นสมรรถนะ และการเรียนการสอนที่เน้น Project based และ Research based

โดยการใช้ระบบโมดูล และเน้นการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้มากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียน

A คือ Assessment หมายถึง การใช้วิธีวัดผลที่หลากหลาย โดยเน้นการวัดผลตามสมรรถนะ (Competency) การวัดผลตามสภาพจริง (Authentic) และให้ความสำคัญด้านคุณธรรมควบคู่กับคุณภาพทางวิชาการของความเป็นครู

(2) รูปแบบการพัฒนาคุณาจารย์ พสว.

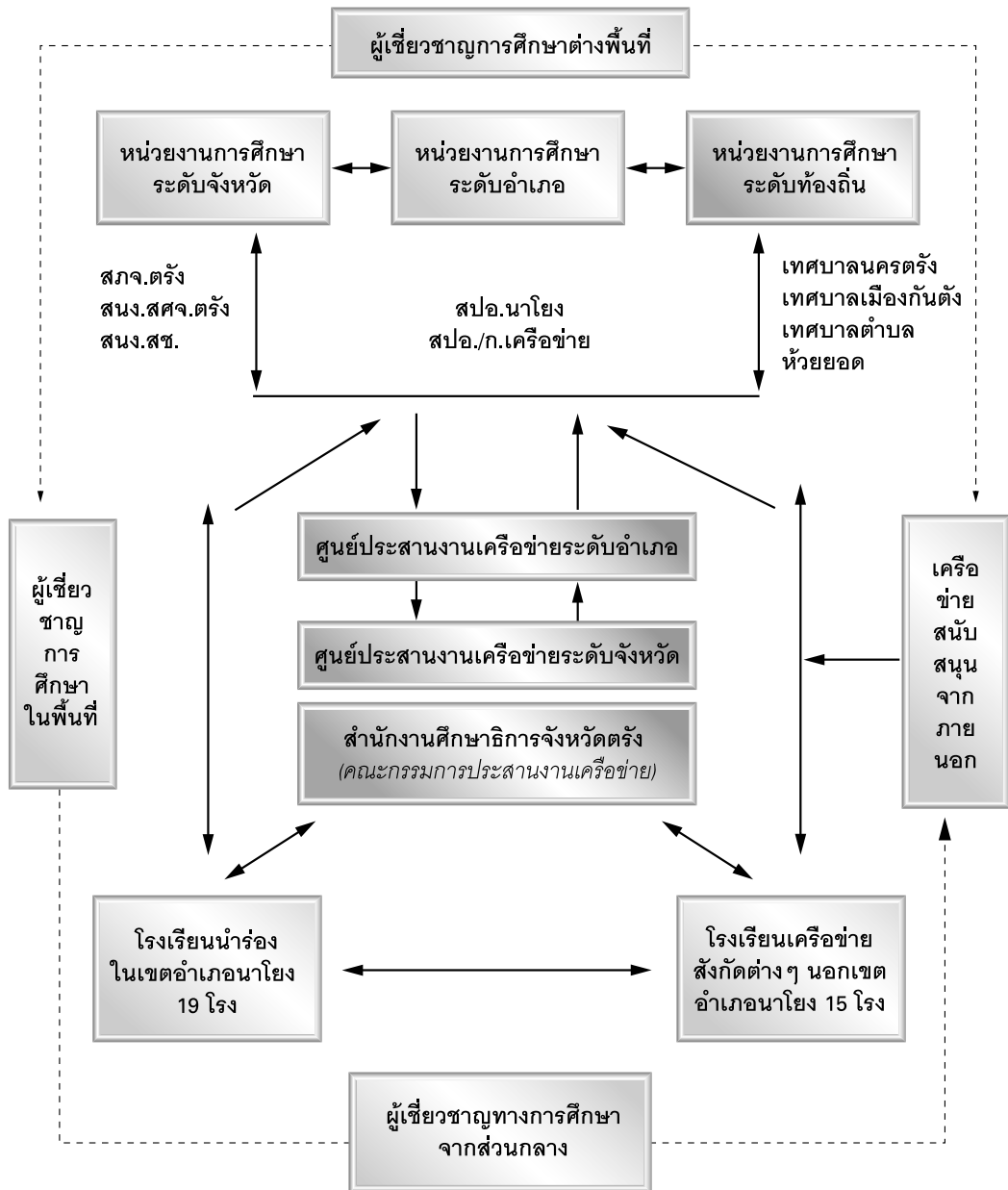
คือ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูและการวิจัยของคณาจารย์ (พ คือ พัฒนา ส คือ สมรรถนะ ว คือ วิชาชีพครูและวิจัย) รูปแบบนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ (1) การส่งเสริมความรอบรู้ (2) การส่งเสริมการสอนดี มีคุณธรรม และ (3) การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา โดยมีชุดเรียนรู้ด้วยตนเอง 10 ชุด คือ (1) ชุดสมรรถนะทางวิชาชีพครู (2) ชุดสมรรถนะด้านการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ (3) ชุดสมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (4) ชุดสมรรถนะด้านการพัฒนาทักษะการคิดและการจัดการ (5) ชุดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (6) ชุดสมรรถนะด้านการเสริมพลังการเรียนรู้ (7) ชุดสมรรถนะด้านการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (8) ชุดสมรรถนะด้านการใช้และสร้างแหล่งการเรียนรู้ (9) ชุดสมรรถนะด้านการออกแบบหลักสูตร และ (10) ชุดสมรรถนะด้านการวิจัยสู่การพัฒนาวิชาชีพครู

(3) ระบบเครือข่ายการพัฒนาครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาแบบนาโยง : Nayong Model

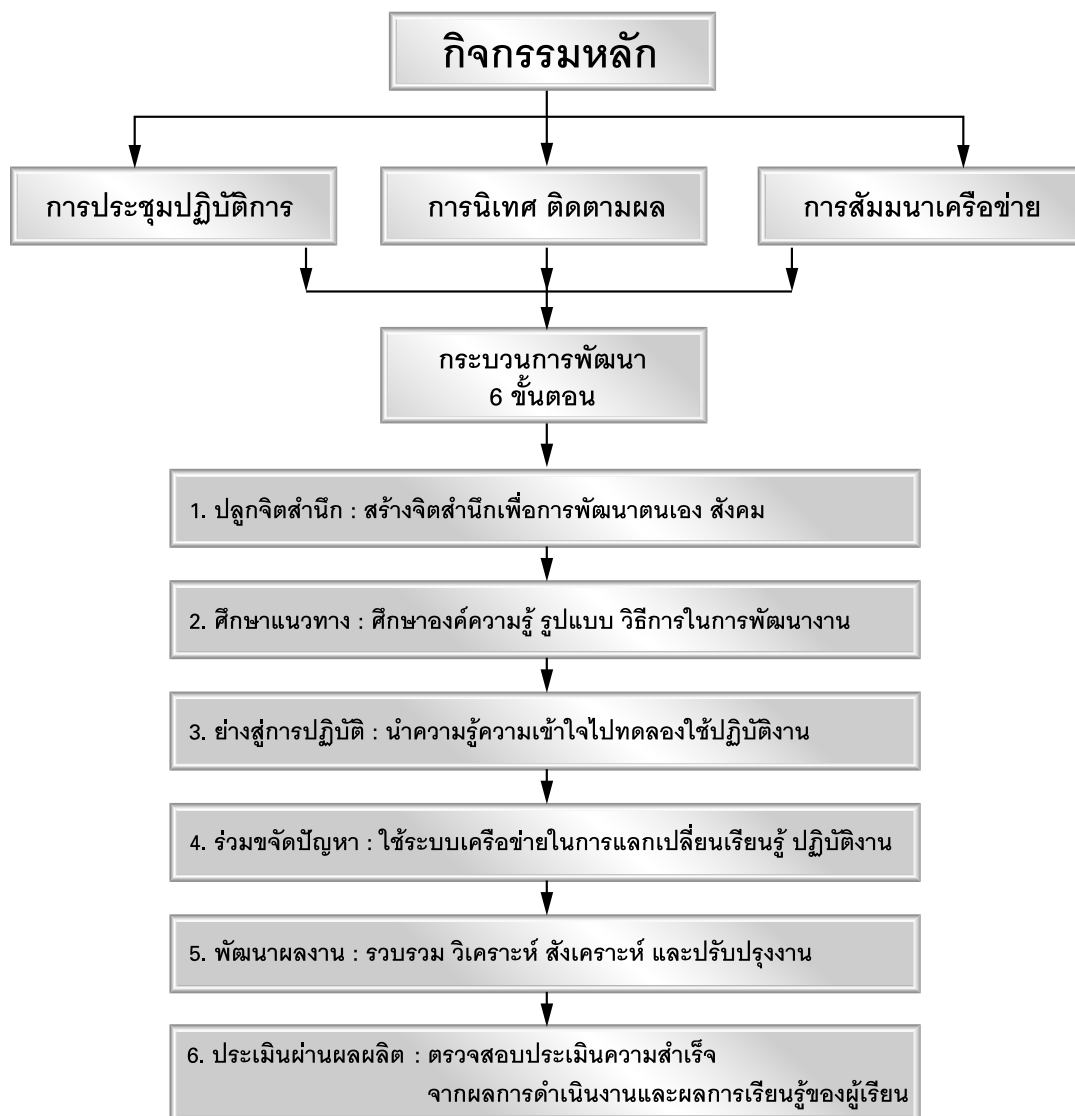
คือ รูปแบบระบบเครือข่ายในการพัฒนาครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาที่จัดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเน้นการรวมพลังหน่วยปฏิบัติ หน่วยสนับสนุน และผู้ทรงคุณวุฒิจากภาครัฐและเอกชน มีศูนย์ประสานงานเครือข่าย 2 ระดับ คือ ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

ในการวิจัยนำร่องครั้งนี้ ได้มีการใช้ระบบเครือข่ายการพัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการคิดของนักเรียนอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยมีรายละเอียดระบบเครือข่ายและรูปแบบการพัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ดังแผนภาพต่อไปนี้

**แผนภาพแสดงระบบเครือข่ายการพัฒนาครู
ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา
เพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการคิดของนักเรียน อำเภอนาโยง**

แผนภาพรูปแบบการพัฒนาครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการคิดของนักเรียน อำเภอหนองไผ่

(4) รูปแบบการพัฒนาครู : SWIPPA MODEL

คือ รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน

S คือ Self Learning หมายถึง การเรียนรู้ด้วยตนเอง

W คือ Whole School หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันทั้งโรงเรียน

I คือ Interaction หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

P คือ Participation หมายถึง การมีส่วนร่วมรับผิดชอบงาน

P คือ Process and Product หมายถึง ทำงานอย่างมีกระบวนการ และมีผลงานตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

A คือ Application หมายถึง การนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนา งานให้ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบ SWIPPA ในการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีชุดเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 8 ชุด ปรากฏว่า สามารถพัฒนาครูและผู้บริหารโรงเรียนให้สามารถพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานได้ดี

(5) รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา : SINTPAE MODEL

คือ รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษา

S คือ Self Study หมายถึง การศึกษาด้วยตนเอง

INT คือ Intensive Training หมายถึง การฝึกอบรมอย่างเข้ม

P คือ Practice หมายถึง การฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษาด้านแบบ การปฏิรูปการเรียนรู้

A คือ Action หมายถึง การประยุกต์ใช้กับสถานศึกษา

E คือ Evaluation หมายถึง การประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ มีชุดการศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 6 เล่ม ประกอบด้วย (1) การบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2) การบริหารงบประมาณที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ (3) การบริหารงานบุคคลที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ (4) การบริหารทั่วไปที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ (5) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ และ (6) การวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้

(6) รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา : SSEM MODEL

คือ รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้วยชุดฝึกอบรมกลยุทธ์การบริหารและวัดผลด้วยตนเองแบบเบ็ดเสร็จ

S คือ Self Learning หมายถึง การเรียนรู้ด้วยตนเอง

S คือ Strategic Management หมายถึง กลยุทธ์การบริหาร

E คือ Evaluation หมายถึง การประเมินผล

M คือ Modules หมายถึง ชุดฝึกอบรม

โดยมีชุดฝึกอบรม จำนวน 9 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 ภูมิหมายความการศึกษา ชุดที่ 2 การบริหารหลักสูตรและวิชาการ ชุดที่ 3 แผนงานและงบประมาณ ชุดที่ 4 การตรวจประเมินระบบประกันคุณภาพ ชุดที่ 5 การบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ชุดที่ 6 ร่วมใจพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรและชุมชนสัมพันธ์ ชุดที่ 7 การสร้างวิสัยทัศน์บนฐานของตนเอง ชุดที่ 8 การจัดองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ชุดที่ 9 ภาวะผู้นำและความคิดสร้างสรรค์

ผลงานวิจัยทั้ง 6 โครงการข้างต้น ได้มีการนำเสนอในที่ประชุมสัมมนาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดขึ้น เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2545 ซึ่งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิและการประชุมสัมมนา ได้นำมาปรับปรุงร่างนโยบายและแผนปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความสมบูรณ์ และชัดเจนยิ่งขึ้นแล้ว

รายละเอียดของผลการวิจัยทั้ง 6 โครงการ ขอได้จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือดูได้จาก Web site <http://www.onec.go.th>

กล่าวโดยสรุป กระบวนการร่างนโยบายและแผน ได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดกระบวนการกำหนดทางเลือกรับนโยบายด้วยกระบวนการกระทำซ้ำ คือ นำปัญหาเดิมมาพิจารณาใหม่ มีการสำรวจเพื่อพัฒนาทางเลือกให้ก้าวหน้าและชัดเจนยิ่งขึ้น โดยหน่วยนโยบาย หน่วยปฏิบัติ ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชนผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการวิจัย การวิพากษ์ และเสนอแนะ รวมทั้งมีการแก้ไขจนได้รับการยอมรับหรือไม่มีการทักท้วง

ตอนที่ 4

ข้อเสนอแนะนโยบายการปฏิรูปการผลิต และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

4.1 วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง มีความสามารถในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูงสุดต่อการพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพอย่างยั่งยืน

4.2 ข้อเสนอแนะ

1) ยกกระดับคุณภาพการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ให้มี**คุณภาพสูง**ในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และให้มีปริมาณบัณฑิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ทั้งระบบที่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสาขาวิชา

2) ยกกระดับคุณภาพการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้มี**คุณภาพ**มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง และมีความสามารถในการพัฒนาการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจัดให้มีการพัฒนาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

4.3 ยุทธศาสตร์

เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และข้อเสนอนโยบายดังกล่าวจะต้องมี ยุทธศาสตร์หลัก 3 ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์รอง 7 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์หลักที่ 1 : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่

ยุทธศาสตร์นี้ มียุทธศาสตร์รอง 3 ยุทธศาสตร์ คือ

1. ยุทธศาสตร์เอกภาพด้านแผนการผลิตและขนาดการผลิตที่เหมาะสม

เพื่อให้ระบบการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีความหลากหลายในปัจจุบัน สามารถผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ในปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการใช้ที่แท้จริงทุกสาขาวิชา ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาในอนาคตระยะยาว **ต้องเร่งรัดให้มีเอกภาพในระบบ กระบวนการ และแผนการผลิต มีขนาดการผลิตที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการใช้ที่แท้จริง** โดยมีหน่วยประสานและกำกับแผนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายผลิต ฝ่ายจัดสรรทรัพยากร และฝ่ายใช้บุคลากรทางการศึกษา ทั้งภาค รัฐและเอกชน

การกำหนดแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีทั้งระบบปิดโดยการจำกัดจำนวนการรับบุคคลเข้าเรียน ซึ่งเน้นการใช้ทรัพยากรภาครัฐในการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ และระบบเปิด ซึ่งเน้นเสรีภาพในการศึกษา

2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบและกระบวนการผลิต

เพื่อให้การจัดการศึกษาก่อนประจำการสำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ มีมาตรฐานคุณภาพสูง และมีประสิทธิภาพในการสร้างสรรคครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเน้นคุณภาพทั้งทางวิชาการ วิชาชีพ และจริยธรรม **ต้องเร่งรัดให้มีการปฏิรูประบบหลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาก่อนประจำการ สำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา**

ระบบและกระบวนการจัดการศึกษาก่อนประจำการสำหรับครูรุ่นใหม่จะต้องมีเอกภาพ มีคุณภาพสูงในด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ โดยใช้มาตรฐานหลักสูตรแบบหน่วยกิต 6 ปี คือ มีหน่วยกิตวิชาเรียนเทียบเท่า 5 ปี (วิชาเฉพาะสาขา 4 ปี *วิชาครู 1 ปี) และหน่วยกิตปฏิบัติงานวิชาชีพครู (Intern) เทียบเท่า 1 ปี ส่วนระบบการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนนั้นให้มีความหลากหลาย อาจจัดแบบหนึ่งแบบใด ดังนี้

(1) จัดเป็นหลักสูตรปริญญาตรีมาตรฐาน 6 ปี ปริญญาเดียวทางครุศาสตร์/ครุศาสตร์อุตสาหกรรม / ศึกษาศาสตร์ **หรือ**

(2) จัดเป็นหลักสูตรปริญญาตรีมาตรฐาน 6 ปี 2 ปริญญา ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ คู่กับวิทยาศาสตร์ / ศิลปศาสตร์ / ช่างอุตสาหกรรม / อาชีวศึกษา **หรือ**

(3) จัดเป็นหลักสูตรปริญญาตรีมาตรฐาน 2 ปี ทางครุศาสตร์ / ครุศาสตร์อุตสาหกรรม / ศึกษาศาสตร์ เป็นปริญญาตรีที่สองต่อจากปริญญาตรี 4 ปี ทางครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ หรือศาสตร์อื่นตามหลักสูตรเดิม **หรือ**

(4) แบบอื่นที่เทียบเท่ากับ (1) (2) หรือ (3)

ทั้งนี้ การจัดหลักสูตรตาม (1) และ (2) ควรจัดในระบบปิดคือ จำกัดการรับผู้เรียนให้สอดคล้องกับแผนการใช้ครูฯ ส่วนการจัดหลักสูตรตาม (3) และ (4) ควรจัดในระบบเปิด คือ รับผู้เรียนตามความสนใจและความต้องการของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร 4 ปี

ระบบและกระบวนการจัดการศึกษาก่อนประจำการสำหรับคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษารุ่นใหม่ โดยเฉพาะคณาจารย์สถาบันผลิตครู ซึ่งเป็นครูของครูจะต้องกำหนดขึ้นโดยเน้นคุณภาพที่มีความเข้มข้นทางวิชาชีพครูควบคู่กับความเข้มข้นทางวิชาการ อาจจัดให้มีการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรทางการสอน 1 ปีหลังปริญญาตรี หรือการศึกษาปริญญาโททางการสอน 2 ปีหลังปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย

---

*ครูที่จะสอนวิทยาศาสตร์ต้องเรียนวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ไม่น้อยกว่าบัณฑิตวิทยาศาสตร์ (4 ปี) ครูสอนช่างอุตสาหกรรม ต้องเรียนวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่น้อยกว่าบัณฑิตช่างอุตสาหกรรม (4 ปี) ซึ่งจะมีผลให้สามารถรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเฉพาะทางได้ด้วย

ระบบและกระบวนการจัดการศึกษาก่อนประจำการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษารุ่นใหม่ จะต้องมียุทธศาสตร์และคุณภาพ มีความเข้มข้นทางวิชาการและวิชาชีพ ด้านบริหารการศึกษา โดยต้องใช้เวลาศึกษาอย่างน้อย 1 ปี หลังปริญญาตรี ในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยมีการปฏิบัติงานวิชาชีพบริหารการศึกษาอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา

ทั้งนี้ ต้องมีการกำหนดมาตรฐานหลักสูตรการจัดการศึกษาก่อนประจำการ สำหรับครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพสูง แต่มีความหลากหลายในการปฏิบัติ โดยเน้นการใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School - based Model) ในรูปของโรงเรียนสาธิตหรือโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพของหน่วยงานใช้ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา และได้รับการรับรองจากสภาวิชาชีพครู เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ให้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพโดยอัตโนมัติ

ส่วนระบบและกระบวนการผลิตบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่มีผู้ใช้ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา และไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จะต้องมียุทธศาสตร์ทางวิชาการและวิชาชีพเฉพาะที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม โดยจัดเป็นหลักสูตรมาตรฐานปริญญาตรี 4 ปี

3. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปความเชื่อมั่นศรัทธาในวิชาชีพ

เพื่อให้ระบบการผลิตครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความสามารถในการแข่งขันกับศาสตร์สาขาอื่นๆ ในการสรรหาคนเก่ง คนดี มีจิตวิญญาณความเป็นครูเข้าสู่ระบบได้มากขึ้น **ต้องเร่งปฏิรูปความเชื่อมั่นศรัทธาในวิชาชีพในบรรดาครู** ผู้บริหารสถานศึกษาและนักเรียน รวมทั้งผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ เพื่อรณรงค์ให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างครบวงจร ทั้งถึงและต่อเนื่อง มีการใช้วิธีการเชิงรุกในการคัดสรรคนเข้าศึกษา โดยการใช้ผลการประเมินการฝึกงานครูในระหว่างที่ศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือก มีการจัดทุนการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษาครูตั้งแต่เริ่มศึกษาจนสำเร็จการศึกษา และมีการรับรองงานในภาครัฐหรือภาคเอกชนสำหรับแผนการผลิตระบบปิด

ส่วนการคัดสรรผู้เข้าศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษานั้น ให้มีการใช้ผลการประเมินการฝึกงานบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือกเข้าศึกษาด้วย

ยุทธศาสตร์หลักที่ 2 : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ

ยุทธศาสตร์นี้ มียุทธศาสตร์รอง 2 ยุทธศาสตร์ คือ

1. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบและกระบวนการพัฒนา

เพื่อให้การพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง **ต้องเร่งปฏิรูประบบและกระบวนการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนา โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ** มีสถาบันพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพกระจายอย่างทั่วถึง ผู้เข้ารับการพัฒนา มีเสรีภาพในการเลือกสถาบัน มีการใช้สถานศึกษาหรือมีโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพเป็นฐาน มีการเชื่อมโยงการพัฒนากับภารกิจประจำของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทั้งที่เป็นเทคโนโลยีธรรมดาและเทคโนโลยีขั้นสูง มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว คือ สถาบันผลิตและพัฒนาคู และองค์กรวิชาชีพครูให้ได้ประโยชน์สูงสุด มีการพัฒนาระบบเครือข่ายในการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกับองค์กร สมาคมและหน่วยงานต้นสังกัดของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ ครูภูมิปัญญาไทย และผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ ทั้งนี้ จะต้องมีการกำหนดให้การพัฒนาระหว่างประจำการเป็นเกณฑ์ในการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ นอกจากนี้ ต้องจัดหลักสูตรพิเศษสำหรับการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระดับสูง ที่แสดงศักยภาพขั้นสูงสุดของวิชาชีพครูและการศึกษาในการพัฒนาของประเทศอย่างยั่งยืน

2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการยกย่องเชิดชูเกียรติ

เพื่อให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีแรงจูงใจในการริเริ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องนอกเหนือจากข้อกำหนดในการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ **ต้องเร่งรัดการปฏิรูประบบการส่งเสริม การยกย่อง และการเชิดชูเกียรติ** จัดให้มีเงินอุดหนุนงานริเริ่มสร้างสรรค์ เงินรางวัลความเป็นเลิศของครู และเงินรางวัลความเป็นเลิศของโรงเรียน โดยจัดให้มีหลายระดับ จนถึงระดับสูงสุดเป็น “ครูแห่งชาติ” หรือ “สุดยอดผู้บริหาร” หรือ “ราชครูเมธี” มีเงินรางวัลครั้งเดียวเป็นการตอบแทน มีเงินสนับสนุนการสร้างสรรคงานใหม่ และมีเงินสนับสนุนการเป็นศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อขยายผลไปสู่การพัฒนาผู้ร่วมวิชาชีพ เพื่อให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง อยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ และสร้างสรรคการเรียนรู้อของผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์หลักที่ 3 : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปสถาบันผลิตครู

ยุทธศาสตร์นี้ มียุทธศาสตร์รอง 2 ยุทธศาสตร์ คือ

1. ยุทธศาสตร์ปรับเปลี่ยนบทบาทและพันธกิจของสถาบัน

เพื่อให้สถาบันผลิตครูสามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะต้องจัดอย่างมีคุณภาพ ทั้งถึงและต่อเนื่องตามระบบการควบคุมวิชาชีพระบบใหม่ **มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและพันธกิจของสถาบันผลิตครู** โดยให้เพิ่มบทบาทและพันธกิจในด้านการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ และบทบาทในด้านการเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนจาก “สถาบันผลิตครู” เป็น “สถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา” ทั้งนี้ ให้มีสถานภาพเป็น “สถาบันเครือข่าย” ของสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่จะจัดตั้งขึ้นเพื่อเชื่อมโยงพันธกิจการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้เข้ากับการปฏิรูปการเรียนรู้อของผู้เรียน สถาบันผลิตครูในอนาคตจะต้องเป็นกัลยาณมิตรกับโรงเรียนในการเตรียมครูและนักรการศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดี ต้องลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาให้เกิดการปฏิรูปคุณภาพโรงเรียนมากกว่าการวิจัยเพื่อการวิจัย

2. ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศของสถาบัน

เพื่อให้สถาบันผลิตครู เป็นสถาบันที่มีคุณภาพมาตรฐานสูงในการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความจำเป็น**ต้องเร่งพัฒนาสถาบันสู่ความเป็นเลิศทั้งในแง่วิชาการและวิชาชีพ** เปรียบพร้อมด้วยคณาจารย์ ผลงานทางวิชาการและการวิจัยที่มีคุณภาพ มีระบบการรับรองวิทยฐานะ และ/หรือ ระบบการประกันคุณภาพสถาบันที่เข้มแข็ง และได้รับความเชื่อมั่นศรัทธาจากสังคมอย่างกว้างขวาง มีการจัดตั้งองค์การความร่วมมือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่มั่นคงถาวร เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเป็นผู้นำร่วมกันในระยะยาว มีการส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันผลิตและพัฒนาครูมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและมีคุณภาพทัดเทียมระดับนานาชาติ

กล่าวโดยสรุป เนื่องจากมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและพันธกิจของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีบทบาทเชิงรุกในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูงสุดต่อการพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพอย่างยั่งยืน โดยมีข้อเสนอนโยบาย 2 ประการ คือ (1) ยกกระดับคุณภาพการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ให้มีคุณภาพสูงในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ และมีปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสาขาวิชา (2) ยกกระดับการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูงอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ โดยมียุทธศาสตร์หลัก 3 ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์รอง 7 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์
1. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการผลิตครู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่	1. ยุทธศาสตร์เอกภาพด้านแผนการผลิต และขนาดการผลิตที่เหมาะสม 2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบและกระบวนการผลิต 3. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปความเชื่อมั่นศรัทธา ในวิชาชีพ
2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการพัฒนาคู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประจำการ	4. ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบและกระบวนการ พัฒนา 5. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการยกย่องเชิดชูเกียรติ
3. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปสถาบันผลิตครู	6. ยุทธศาสตร์ปรับเปลี่ยนบทบาทและ พันธกิจ 7. ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศของสถาบัน

***

ตอนที่ 5

ข้อเสนอแผนการปฏิรูปการผลิต และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

เพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุผลตามข้อเสนอนโยบายการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จึงเสนอให้มีแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีแผนงานหลัก 3 แผนงาน ประกอบด้วย 20 มาตรการ ดังต่อไปนี้

แผนงานหลักที่ 1 แผนงานปฏิรูปการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่

เพื่อให้มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เอกภาพด้านแผนการผลิต และขนาดการผลิตที่เหมาะสม ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบและกระบวนการผลิต และยุทธศาสตร์ปฏิรูปความเชื่อมั่นศรัทธาในวิชาชีพ จึงเสนอให้มีมาตรการจำนวน 6 มาตรการ (มาตรการที่ 1 - 6) โดยแต่ละมาตรการมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ แนวทางปฏิบัติและการประเมินผล ดังต่อไปนี้

● มาตรการที่ 1 จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบ กระบวนการ และแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบ กระบวนการ และแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1.2 เป้าหมาย

(1) เพื่อให้มีการกำหนดระบบ กระบวนการ หลักสูตรและแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในระยะยาว

(2) เพื่อให้มีการกำกับการใช้ระบบ กระบวนการ หลักสูตรและแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ และมีปริมาณการผลิตรวมทั้งประเทศที่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสาขาวิชาในอนาคต

1.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

(1) มีระบบ กระบวนการ หลักสูตรและแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

(2) ปริมาณการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ สอดคล้องกับปริมาณความต้องการใช้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทและทุกสาขาวิชา

1.4 แนวทางการปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ จัดตั้งให้เป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานฯ โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยหน่วยผลิตครู หน่วยงบประมาณ องค์กรวิชาชีพครู และหน่วยใช้ครูทั้งภาครัฐและเอกชน

1.5 การประเมินผล ติดตามประเมินผลเป็นประจำทุกปี ปีละ 1 ครั้ง แต่ในปีแรกควรมีการประเมินผลการดำเนินงานทุก 6 เดือน เริ่มตั้งแต่การจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบ กระบวนการ และแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

● **มาตรการที่ 2 พัฒนาระบบสารสนเทศความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคต**

2.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีระบบสารสนเทศความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสาขาวิชาในอนาคตระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

2.2 เป้าหมาย

(1) เพื่อให้มีข้อมูลครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทและทุกสาขาวิชาที่เป็นปัจจุบัน

(2) เพื่อให้มีข้อมูลครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่จะเกษียณอายุราชการในอนาคตระยะยาวอย่างน้อยระยะละ 15 ปี จำแนกตามระดับ ประเภทและสาขาวิชา

(3) เพื่อให้มีข้อมูลความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระยะยาวอย่างน้อยระยะละ 15 ปี จำแนกตามระดับ ประเภท และสาขาวิชา และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

มีข้อมูลความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสาขาวิชา จำแนกเป็นรายปี อย่างน้อยระยะละ 15 ปี และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สามารถใช้ในการจัดทำแผนกำหนดอัตรากำลัง และจัดทำแผนการผลิตในอนาคตอย่างแท้จริง

2.4 แนวทางปฏิบัติ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบ กระบวนการและแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการศึกษาวิจัยโดยความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.5 การประเมินผล ติดตามประเมินผลการจัดระบบสารสนเทศ และการนำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำแผนการผลิตและการใช้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

● มาตรการที่ 3 พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตครูและคณาจารย์

3.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีมาตรฐานหลักสูตรและแนวทางในการรับรองหลักสูตรการผลิตครูและคณาจารย์รุ่นใหม่

3.2 เป้าหมาย

(1) เพื่อใช้ในการรับรองหลักสูตรการผลิตครูและคณาจารย์รุ่นใหม่บนหลักการของการมีเอกภาพด้านนโยบาย และความหลากหลายด้านการปฏิบัติ

(2) เพื่อปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครูและคณาจารย์รุ่นใหม่ให้มีคุณภาพมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

3.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) จำนวนหลักสูตรที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานใหม่
- (2) คุณภาพผลการปฏิบัติงานของครูและคณาจารย์รุ่นใหม่

3.4 แนวทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสถาบันผลิตครูเป็นผู้ดำเนินการจัดทำร่วมกับสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบ กระบวนการ และแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

3.5 การประเมินผล ติดตามประเมินผลการนำไปใช้ในการรับรองหลักสูตร และการประเมินผลคุณภาพครูและคณาจารย์ตามมาตรฐานใหม่

● มาตรการที่ 4 พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษา

4.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีมาตรฐานหลักสูตร และแนวทางในการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่

4.2 เป้าหมาย

- (1) เพื่อใช้ในการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่ บนหลักการของการมีเอกภาพด้านนโยบาย และความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) เพื่อปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่ให้มีคุณภาพมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

4.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) จำนวนหลักสูตรที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานใหม่
- (2) คุณภาพผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่

4.4 แนวทางการปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสถาบันผลิตครู เป็นผู้ดำเนินการจัดทำร่วมกับสภาผู้บริหารหลักสูตรบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบ กระบวนการและแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

4.5 การประเมินผล ติดตามประเมินผลการนำไปใช้ในการรับรองหลักสูตร และการประเมินผลคุณภาพผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่

● **มาตรการที่ 5 จัดตั้งโครงการสรรหาครูและผู้บริหารการศึกษาแห่งอนาคต**

5.1 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้มีการปฏิรูปความคิด ความเชื่อมั่น และความศรัทธาของมหาชนต่อวิชาชีพครู
- (2) เพื่อให้มีวิธีการเชิงรุกในการสรรหาคนเก่ง คนดี มีจิตวิญญาณครู เข้าศึกษาในหลักสูตรการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
- (3) เพื่อให้มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้ผู้เรียนในหลักสูตรการผลิตครู และคณาจารย์รุ่นใหม่

5.2 เป้าหมาย

- (1) รณรงค์ให้นักเรียน ครู ผู้บริหารการศึกษา และประชาชนทั่วไปเห็นความสำคัญของวิชาชีพครู รวมทั้งรับทราบแนวทางในการปฏิรูประบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระบบใหม่
- (2) ปฏิรูประบบครูแนะแนวและการประเมินผลการฝึกงานครูและผู้บริหารให้มีบทบาทสำคัญในการสรรหาคนเก่ง คนดี มีจิตวิญญาณครู เพื่อเข้าศึกษาในหลักสูตรการผลิตครู คณาจารย์และผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่
- (3) จัดหาทุนการศึกษาให้ผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรการผลิตครูและคณาจารย์รุ่นใหม่ ซึ่งจะมีการกำหนดจำนวนให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการครู และคณาจารย์แต่ละระดับ ประเภทและสาขาวิชา
- (4) บรรจุบัณฑิตครูเข้าเป็นครูและคณาจารย์ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน โดยมีระบบพี่เลี้ยงและสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างน้อยในระยะ 3 ปีแรกของการเข้าสู่วิชาชีพ

5.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อมั่นศรัทธาที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียน ครู และประชาชนทั่วไป

(2) คุณภาพของผู้ที่เข้าศึกษาในหลักสูตรการผลิตครู คณาจารย์และผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่

(3) จำนวนทุนการศึกษาที่ได้รับ

(4) จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นครู คณาจารย์ และผู้บริหารการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน

5.4 แนวทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสถาบันผลิตครูดำเนินการร่วมกับสมาคมบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย

5.5 การประเมินผล ติดตามประเมินผล ดังนี้

(1) ผลการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และความเชื่อมั่นศรัทธาต่อวิชาชีพครูของนักเรียน ครู และประชาชน

(2) คุณภาพทางวิชาการและทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรการผลิตครู คณาจารย์ และผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่

(3) จำนวนทุนการศึกษาที่ได้รับ

(4) จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นครู คณาจารย์ และผู้บริหารการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน

● **มาตรการที่ 6** วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

6.1 วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

6.2 เป้าหมาย เพื่อให้มีนวัตกรรมการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพสูง และมีความหลากหลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

6.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

(1) จำนวนนวัตกรรมการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

(2) คุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่

(3) คุณภาพผู้เรียน

6.4 แนวทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดำเนินการร่วม

กับสถาบันผลิตครู

6.5 การประเมินผล

- (1) ประเมินคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่
- (2) ประเมินคุณภาพผู้เรียน

แผนงานหลักที่ 2 แผนงานปฏิรูปการพัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ

เพื่อให้มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบและกระบวนการพัฒนา และยุทธศาสตร์ปฏิรูปการยกย่องเชิดชูเกียรติ จึงเสนอให้มีมาตรการจำนวน 9 มาตรการ (มาตรการที่ 7-15) แต่ละมาตรการมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ แนวทางปฏิบัติ และการประเมินผล ดังต่อไปนี้

● มาตรการที่ 7 จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบ กระบวนการ และแผนการพัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

7.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบ กระบวนการ และแผนการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

7.2 เป้าหมาย

(1) เพื่อให้มีการกำหนดระบบ กระบวนการ หลักสูตร แผน และเงิน(หรือ คุปอง)สนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

(2) เพื่อให้มีการกำกับการใช้ระบบ กระบวนการ หลักสูตร แผน และเงินสนับสนุนการพัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

7.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

(1) มีระบบ กระบวนการ หลักสูตร แผนและเงินสนับสนุนการพัฒนา และส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

(2) ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(3) ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

7.4 แนวทางปฏิบัติ สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการร่วมกับองค์กรวิชาชีพครู และสถาบันผลิตครู

7.5 การประเมินผล ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปปรับปรุงระบบ กระบวนการ และแผนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

● **มาตรการที่ 8 จัดตั้งสถาบันและกองทุนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา**

8.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีสถาบันและกองทุนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับการศึกษาและทุกสังกัดทั้งในภาครัฐและเอกชน

8.2 เป้าหมาย

(1) เพื่อให้เป็นหน่วยงานแม่ข่ายในการกำกับการใช้ระบบ กระบวนการ แผน และเงินสนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

(2) เพื่อให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

8.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

(1) มีการกำกับการใช้ระบบ กระบวนการ แผน และเงินสนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

8.4 แนวทางปฏิบัติ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการจัดตั้งร่วมกับองค์กรวิชาชีพครู และสถาบันผลิตครู

8.5 การประเมินผล ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

● **มาตรการที่ 9 พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตร รูปแบบ หรือโครงการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา**

9.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีมาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตร รูปแบบ หรือโครงการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

9.2 เป้าหมาย

(1) เพื่อใช้ในการรับรองหลักสูตร รูปแบบ และโครงการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาแนวใหม่ที่มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายด้านการปฏิบัติ

(2) เพื่อปฏิรูประบบและกระบวนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

9.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

(1) จำนวนหลักสูตร รูปแบบ และโครงการที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานใหม่

(2) คุณภาพผลการปฏิบัติงานของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

9.4 แนวทางปฏิบัติ สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สถาบันผลิตและพัฒนาครู และสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันจัดทำ

9.5 การประเมินผล ติดตามประเมินผลการนำไปใช้ในการรับรองหลักสูตร หรือโครงการ รวมทั้งติดตามประเมินผลคุณภาพการปฏิบัติงานของครู คณาจารย์ และผู้บริหารการศึกษาที่ผ่านหลักสูตร/โครงการพัฒนาตามมาตรฐานใหม่

● **มาตรการที่ 10 พัฒนาแหล่งการเรียนรู้สำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา**

10.1 วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้หรือห้องสมุดสำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

10.2 เป้าหมาย เพื่อให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สามารถ

เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ในเวลาที่รวดเร็วและตรงกับความต้องการ ในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งทางไกลและทางใกล้ โดยไม่จำกัดชนิดของแหล่งเรียนรู้

10.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) จำนวนแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
- (2) จำนวนครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ใช้บริการ
- (3) ความพึงพอใจในการใช้บริการ

10.4 แนวทางการปฏิบัติ สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการร่วมกับสถาบันผลิตและพัฒนาครู และเขตพื้นที่การศึกษา

10.5 การประเมินผล

- (1) ประเมินปริมาณการให้บริการ
- (2) ประเมินความพึงพอใจในการใช้บริการ
- (3) ประเมินผลของการใช้บริการ

● **มาตรการที่ 11 วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาครู และคณาจารย์ เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้**

11.1 **วัตถุประสงค์** เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาครูและคณาจารย์เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

11.2 **เป้าหมาย** เพื่อให้มีนวัตกรรมการพัฒนาครู และคณาจารย์เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

11.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) จำนวนนวัตกรรมการพัฒนาครู และคณาจารย์
- (2) คุณภาพครู และคณาจารย์
- (3) คุณภาพผู้เรียน

11.4 **แนวทางการปฏิบัติ** สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการร่วมกับสถาบันผลิตและพัฒนาครู เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

11.5 การประเมินผล

- (1) ประเมินคุณภาพครู และคณาจารย์
- (2) ประเมินคุณภาพผู้เรียน

● มาตรการที่ 12 วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

12.1 **วัตถุประสงค์** เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

12.2 **เป้าหมาย** เพื่อให้มีนวัตกรรมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

12.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) จำนวนนวัตกรรมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา
- (2) คุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา
- (3) คุณภาพผู้เรียน

12.4 **แนวทางปฏิบัติ** สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการร่วมกับสถาบันผลิตและพัฒนาครู

12.5 การประเมินผล

- (1) ประเมินคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา
- (2) ประเมินคุณภาพผู้เรียน

● มาตรการที่ 13 วิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายการพัฒนาครู คณาจารย์และผู้บริหารสถานศึกษา

13.1 **วัตถุประสงค์** เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายในการพัฒนาครู คณาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา

13.2 **เป้าหมาย** เพื่อให้มีระบบเครือข่ายการพัฒนาครู คณาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับภูมิภาคอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ

13.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) จำนวนระบบเครือข่ายการพัฒนาครู คณาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา

- (2) จำนวนครู คณาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนา
- (3) คุณภาพผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนา

13.4 แนวทางปฏิบัติ สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการร่วมกับสถาบันผลิตและพัฒนาครู และเขตพื้นที่การศึกษา

13.5 การประเมินผล

- (1) ประเมินผลการดำเนินงานของระบบเครือข่าย
- (2) ประเมินคุณภาพของผู้เรียน

● มาตรการที่ 14 จัดตั้งราชวิทยาลัยครูเมธี

14.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีราชวิทยาลัยครูเมธี เป็นส่วนหนึ่งของสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

14.2 เป้าหมาย

- (1) เพื่อให้เป็นหน่วยงานกลางระดับชาติในการยกย่องเชิดชูเกียรติขั้นสูงสุดสำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีความดีเด่นอย่างยิ่ง
- (2) เพื่อให้เป็นหน่วยงานกลางในการบริหารกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่จะจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 52 และมาตรา 55 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

14.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) จำนวนครู คณาจารย์ และผู้บริหารการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาและได้รับการยกย่องเป็นราชครูเมธี
- (2) จำนวนผลงานของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนา และส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติ

14.4 แนวทางปฏิบัติ สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการร่วมกับสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย และสภาผู้บริหารหลักสูตรบริหารการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาตรีแห่งประเทศไทย

14.5 การประเมินผล

- (1) จำนวนครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ
- (2) จำนวนผลงานที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา

● มาตรการที่ 15 พัฒนาหลักสูตรพิเศษระดับชาติเพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระดับสูง

15.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีหลักสูตรพิเศษระดับชาติสำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระดับสูง

15.2 เป้าหมาย เพื่อให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระดับสูงทั่วประเทศมีโอกาสศึกษาร่วมกัน เพื่อระดมความคิดในการพัฒนาวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศอย่างต่อเนื่อง

15.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) คุณภาพของงานภาคนิพนธ์ของผู้เข้าโครงการศึกษา
- (2) การนำนวัตกรรม หรือผลจากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาศึกษา

15.4 แนวทางปฏิบัติ สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการร่วมกับสมาคมบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย และสภาผู้บริหารหลักสูตรบริหารการศึกษาระดับสูงแห่งประเทศไทย

15.5 การประเมินผล

- (1) จำนวนครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าศึกษาตามหลักสูตร
- (2) จำนวนผลงาน
- (3) ผลลัพธ์จากการนำผลงานไปพัฒนาศึกษา

แผนงานหลักที่ 3 แผนงานปฏิรูปสถาบันผลิตครู

เพื่อให้มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปรับเปลี่ยนบทบาทและพันธกิจ และยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศของสถาบันผลิตครู จึงเสนอให้มีมาตรการจำนวน 5 มาตรการ

(มาตรการที่ 16-20) แต่ละมาตรการมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ แนวทางปฏิบัติ และการประเมินผล ดังต่อไปนี้

● **มาตรการที่ 16 จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาและรับรองคุณภาพสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา**

16.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาและรับรองคุณภาพสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

16.2 เป้าหมาย

(1) เพื่อให้มีการกำหนดระบบ กระบวนการ และแผนการพัฒนาคุณภาพสถาบันผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

(2) เพื่อให้มีการรับรองคุณภาพสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

(3) เพื่อให้สถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

16.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

(1) มีระบบ กระบวนการ และแผนการพัฒนาคุณภาพสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

(2) สถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

16.4 แนวทางการปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดำเนินการร่วมกับสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

16.5 การประเมินผล ติดตามประเมินผลการทำงานและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

● **มาตรการที่ 17 พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองวิทยฐานะสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา**

17.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีมาตรฐานและแนวทางการรับรองวิทยฐานะ

สถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

17.2 เป้าหมาย

- (1) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการรับรองวิทยฐานะสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
- (2) เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

17.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) จำนวนสถาบันที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะ
- (2) คุณภาพของบัณฑิต

17.4 แนวทางปฏิบัติ สถาบันผลิตครู สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย และสภาผู้บริหารหลักสูตรบริหารการศึกษาคือ เป็นผู้ดำเนินการร่วมกับสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา

17.5 การประเมินผล

- (1) จำนวนสถาบันผลิตและพัฒนาครูที่ได้รับการรับรอง
- (2) คุณภาพของสถาบันผลิต

● **มาตรการที่ 18 เสริมสร้างความเข้มแข็งของคณาจารย์ และผู้บริหารสถาบันผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา**

18.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีการพัฒนาคณาจารย์ และผู้บริหารสถาบันผลิตครูอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

18.2 เป้าหมาย เพื่อยกระดับคุณภาพคณาจารย์และผู้บริหารสถาบันผลิตครูทั้งในด้านการพัฒนาการเรียนการสอน การวิจัย และการเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา

18.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) ความพึงพอใจของผู้เรียน
- (2) คุณภาพของผู้เรียน
- (3) จำนวนงานวิจัยและผลงานวิชาการ

18.4 แนวทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดำเนินการ

ร่วมกับสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย

18.5 การประเมินผล

- (1) ความพึงพอใจของผู้เรียน
- (2) คุณภาพของผู้เรียน
- (3) จำนวนและคุณภาพผลงานวิจัย

● มาตรการที่ 19 พัฒนาคณาจารย์แห่งอนาคตรุ่นใหม่

19.1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถาบันผลิตครูมีคณาจารย์รุ่นใหม่ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาขั้นสูงระดับปริญญาเอก และมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ ตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

19.2 เป้าหมาย

(1) เพื่อทดแทนคณาจารย์ที่เกษียณอายุราชการ จำนวน 1,600 คน จำแนกเป็นระดับปริญญาเอก 400 คน ระดับปริญญาโท 1,200 คน ในระยะเวลา 10 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2546 - 2555

(2) เพื่อยกระดับคุณภาพคณาจารย์สถาบันผลิตครูในอนาคต

19.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

(1) สัดส่วนคณาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาโท-เอก สอดคล้องกับมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา

(2) คุณภาพการเรียนการสอน

(3) ผลงานวิชาการและวิจัย

19.4 แนวทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสถาบันผลิตครู จัดทำโครงการเสนอขออนุมัติพร้อมงบประมาณ

19.5 การประเมินผล ประเมินผล ดังนี้

- (1) ผลการจัดสรรงบประมาณและการจัดสรรทุน
- (2) ผลการศึกษาและการสำเร็จการศึกษา
- (3) ผลการจัดสรรผู้รับทุนเข้าปฏิบัติงาน
- (4) ผลการปฏิบัติงานของผู้รับทุน

● มาตรการที่ 20 พัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

20.1 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อพัฒนาสถาบันผลิตครูให้เป็นศูนย์ความเป็นเลิศทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ระดับนานาชาติ ที่เน้นการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาและการวิจัย
- (2) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ความร่วมมือที่เข้มแข็งของสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคต

20.2 เป้าหมาย

- (1) เพื่อให้มีศูนย์ความเป็นเลิศทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ภูมิภาคละ 2 แห่ง
- (2) เพื่อให้มีองค์ความรู้ร่วมมือของสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มั่นคงถาวร

20.3 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

- (1) จำนวนครูที่มีผลงานวิชาการและผลงานวิจัยดีเด่น
- (2) จำนวนบัณฑิตดีเด่น
- (3) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับสังคมและประเทศชาติในระยะยาว

20.4 แนวทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดทำโครงการสนับสนุนการพัฒนาสถาบันผลิตครูให้เป็นศูนย์ความเป็นเลิศทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ระดับนานาชาติ ให้สถาบันผลิตครูเสนอโครงการเข้ารับการสนับสนุน โดยคัดเลือกไว้ภาคละ 2 แห่ง โดยใช้เวลาประมาณ 5 ปี ในการพัฒนา

20.5 การประเมินผล

- (1) ประเมินผลงานวิชาการและงานวิจัย
- (2) ประเมินผลบัณฑิต
- (3) ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับสังคมและประเทศในระยะยาว

กล่าวโดยสรุป ข้อเสนอแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยแผนงานหลัก 3 แผนงาน และมาตรการ 20 มาตรการ ดังตารางต่อไปนี้

ระยะเวลาอีก 3 เดือน	ไตรมาส 20 ไตรมาส
<p>1. แผนงานปฏิบัติการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบ กระบวนการและแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 2. พัฒนาระบบสารสนเทศความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคต 3. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรอง หลักสูตรการผลิตครูและคณาจารย์ 4. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรอง หลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษา 5. จัดตั้งโครงการสรรหาครู และผู้บริหารการ ศึกษาแห่งอนาคต 6. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
<p>2. แผนงานปฏิบัติการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษาประจำการ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 7. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบ กระบวนการ และแผนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 8. จัดตั้งสถาบันและกองทุนพัฒนาและส่งเสริม ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 9. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรอง หลักสูตร รูปแบบ หรือโครงการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 10. พัฒนาแหล่งการเรียนรู้สำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 11. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมพัฒนาครูและ คณาจารย์ เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้

แผนงานหลัก 3 แผนงาน	ยุทธศาสตร์ 20 ยุทธศาสตร์
	12. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ 13. วิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายการพัฒนาครู คณาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา 14. จัดตั้งราชวิทยาลัยคุรุเมธี 15. พัฒนาหลักสูตรพิเศษระดับชาติเพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระดับสูง
3. แผนงานปฏิรูปสถาบันผลิตครู	16. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาและรับรองคุณภาพสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 17. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองวิทยฐานะสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 18. เสริมสร้างความเข้มแข็งของคณาจารย์และผู้บริหารสถาบันผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 19. พัฒนาคณาจารย์แห่งอนาคตรุ่นใหม่ 20. พัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 6

การนำไปใช้ประโยชน์ในระหว่างการพัฒนา นโยบาย

การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานนโยบาย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่เสนอการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตามบทบัญญัติ ในหมวด 7 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหน่วยปฏิบัติ ได้แก่ สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง และสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา หน่วยงานที่ร่วมพัฒนานโยบายและแผนนี้ จึงได้นำยุทธศาสตร์และมาตรการต่างๆ ไปใช้ประโยชน์แล้วดังต่อไปนี้

6.1 เอกสาร “ปัญจปฏิรูปการศึกษา : แนวทางสู่การปฏิบัติ

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ ปองพล อดิเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ให้จัดทำเอกสารแนวทางปัญจปฏิรูปขึ้น เพื่อให้ผู้รับผิดชอบทุกระดับได้เข้าใจนโยบายตรงกัน สามารถนำไปเผยแพร่ นำไปสู่การ ปฏิบัติและจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายการปฏิรูป 5 ด้าน ที่เรียกว่า “ปัญจปฏิรูป” ต่อไป ในเอกสารดังกล่าวตอนที่ 4 เรื่อง การปฏิรูประบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดยุทธศาสตร์ระดับนโยบายและระดับ ปฏิบัติในการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ สอดคล้องกับมาตรการที่เสนอในงานวิจัยฉบับนี้มากถึง 15 มาตรการ จากจำนวน 20 มาตรการ ได้แก่ มาตรการที่ 1-10 และ 16-20 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545 : 85-89)

รายละเอียดของยุทธศาสตร์ในเอกสารปัญญาปฏิรูปการศึกษา : แนวทางสู่การปฏิบัติ และความสอดคล้องกับมาตรการที่เสนอในงานวิจัย ได้แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง แสดงความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ “ปัญญาปฏิรูปการศึกษา” กับแผนงานและมาตรการที่เสนอในงานวิจัย

ยุทธศาสตร์ปัญญาปฏิรูปการศึกษา	ความสอดคล้องกับมาตรการที่เสนอในงานวิจัย
<p>1. ยุทธศาสตร์ในการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่</p> <p>1.1 ระดับนโยบาย</p> <p>(1) จัดทำนโยบายและแผนปฏิรูปการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ชัดเจน</p> <p>(2) กำหนดให้มีทุนการศึกษา ทุนใจให้คนดี คนเก่ง มาเป็นครูและประกันการมีงานทำ ตลอดจนจัดให้มีระบบพี่เลี้ยงและสิ่งแวดล้อมที่ดีใน 3 ปีแรก</p> <p>(3) จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการ และแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อกำกับแผนการผลิตให้ตรงกับความต้องการ</p> <p>(4) จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสถาบันผลิตครู และปรับเปลี่ยนบทบาทและภารกิจของสถาบันผลิตครูให้เหมาะสมพร้อมเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา</p> <p>1.2 ระดับปฏิบัติ</p> <p>(1) จัดทำหลักสูตรผลิตครูแนวใหม่ระดับปริญญาตรี เพื่อผลิตครูรุ่นใหม่ที่มีความรู้ทักษะและประสบการณ์การสอน และเริ่มใช้หลักสูตรในการผลิตครูรุ่นใหม่ ในปี 2546</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 5</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 1</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 16</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 6</p>

ยุทธศาสตร์บัญญัติปฏิรูปการศึกษา	ความสอดคล้องกับ มาตรการที่เสนอในงานวิจัย
<p>(2) พัฒนามาตรฐานและแนวทางรับรองหลักสูตรการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพในนโยบายและหลากหลายในกาปฏิบัติ</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 3-4</p>
<p>(3) จัดทำระบบสารสนเทศความต้องการครูในอนาคตระยะยาว</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 2</p>
<p>(4) พัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทุกภูมิภาค เป็นองค์กรประสานความร่วมมือในการผลิตครู พัฒนาคู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 20</p>
<p>(5) พัฒนามาตรฐานและแนวทางรับรองวิทยฐานะสถาบันผลิตและพัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 17</p>
<p>(6) พัฒนาคณาจารย์ ซึ่งเป็นครูของครูให้สอนเก่ง สอนดี มีความรู้ ทักษะ มีผลงานทางวิชาการ และวิจัยศึกษาองค์ความรู้</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 18</p>
<p>(7) วิจัยและพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในสถาบันผลิตครู เพื่อค้นหาองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมเกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้าง และการประกันคุณภาพสถาบันผลิตครู</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 19</p>
<p>(8) จัดทุนพัฒนาคณาจารย์สถาบันผลิตครูให้มีคณาจารย์วุฒิปริญญาเอกทดแทนคณาจารย์เกษียณอายุราชการ</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 19</p>
<p>2. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 2.1 ระดับนโยบาย</p>	

ยุทธศาสตร์บัญญัติปฏิรูปการศึกษา	ความสอดคล้องกับ มาตรการที่เสนอในงานวิจัย
<p>(1) จัดทำนโยบายและแผนปฏิรูปการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างชัดเจน</p> <p>(2) จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการและแผนการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>(3) ตั้งสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) เป็นหน่วยงานประสานการพัฒนา ระดมทรัพยากรและสร้างนวัตกรรมพัฒนาต้นแบบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการดำเนินการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งจัดตั้งกองทุนพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และกองทุนส่งเสริมคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา</p>	<p>-</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 7</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 8</p>
<p>2.2 ระดับปฏิบัติ</p> <p>(1) ส่งเสริมให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง</p> <p>(2) จัดทำแผนและประสานการพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเป็นการเฉพาะทั้งในระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับสำนัก ระดับกรม ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถานศึกษา และในหน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนา เพื่อให้สามารถพัฒนาค</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 7</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 7 และ 10</p>

ยุทธศาสตร์บัญญัติปฏิรูปการศึกษา	ความสอดคล้องกับ มาตรการที่เสนอในงานวิจัย
<p>คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับแนวนโยบายที่กำหนด มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน</p> <p>(3) กำหนดรูปแบบและแนวทางการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยยึดภาระงานมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเป็นกรอบในการพัฒนา อาจใช้วิธีการพัฒนาวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธี ประกอบกันตามความเหมาะสม โดยใช้โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นฐานการพัฒนา สำหรับกรณีที่มีกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาเป็นจำนวนมาก และถ้ามีความจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาอย่างรวดเร็วก็ให้มีการพัฒนาโดยใช้ระบบไอที</p> <p>(4) กำหนดโปรแกรมการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เป็น 2 ระยะ คือ (1) ระยะเตรียมการ และ (2) ระยะยาว โดยในระยะเตรียมการเป็นการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างความมั่นใจในการดำเนินงานตามแนวปฏิรูปการศึกษาให้กับครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการพัฒนาตามหลักสูตรที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษากำหนด สำหรับการดำเนินการระยะยาว เป็นการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งในวิชาการและวิชาชีพครู ให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการ มีเจตคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูและมีคุณภาพสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง</p> <p>(5) กำหนดสิ่งจูงใจหรือมาตรการแทรกแซง เพื่อการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี และให้นำผลการพัฒนาตามหลักสูตรที่สภาครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษา</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 9</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 7</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 8</p>

ยุทธศาสตร์บัญญัติปฏิรูปการศึกษา	ความสอดคล้องกับ มาตรการที่เสนอในงานวิจัย
<p>กำหนดหรือรับรองเทียบโอน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในการเลื่อนตำแหน่งหรือการพิจารณาขอยกย่องเชิดชูเกียรติ กรณีที่ไม่เข้ารับการพัฒนาตามที่กำหนดก็ให้ใช้มาตรการแทรกแซง เช่น การงดพิจารณาความดีความชอบประจำปี เป็นต้น</p> <p>(6) สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำฐานข้อมูลการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้ชัดเจนและทันสมัย สะดวกต่อการนำไปใช้ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ สื่อการฝึกอบรม วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิสายาต่างๆ หน่วยงานการฝึกอบรมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นต้น</p> <p>(7) พัฒนาระบบกำกับ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยให้มีการประเมินผลการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และให้นำผลการพัฒนาดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งเป็นรายบุคคลและในภาพรวม ทั้งในสถานศึกษากรณีทีครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาท่านใดหรือสถานศึกษาใดมีผลการพัฒนาในเกณฑ์ดี ก็ให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติหรือให้ได้รับรางวัล เพื่อจูงใจในการพัฒนา โดยจัดตั้งราชวิทยาลัยครูเมธีเป็นสถาบันยกย่องเชิดชูเกียรติขั้นสูงสำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>(8) พัฒนาหลักสูตรพิเศษระดับชาติ เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระดับสูง</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 8</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 8</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 15</p>

6.2 ข้อเสนอการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการตาม บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาคผนวก 4 ของ เอกสารดังกล่าว ได้เสนอระบบการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และ ระบบพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับ มาตรการที่เสนอในงานวิจัยนี้ จำนวน 9 มาตรการ จาก 20 มาตรการ ได้แก่ มาตรการที่ 1,5,6,8 และ 16-20 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544,3-7)

รายละเอียดของข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และความสอดคล้องกับมาตรการที่เสนอในงานวิจัยได้แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง แสดงความสอดคล้องของข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษากับมาตรการที่เสนอในงานวิจัย

ข้อเสนอของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา	ความสอดคล้องกับมาตรการที่เสนอในงานวิจัย
<p>1. ระบบการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>1.1 นโยบาย</p> <p>(1) ปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครูฯ</p> <p>(2) ปฏิรูปสถาบันผลิตครู</p> <p>1.2 แผนปฏิรูปการผลิตครู</p> <p>(1) แผนปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการผลิตครู</p> <p>(2) แผนปฏิรูปความเชื่อมั่นศรัทธาในวิชาชีพ</p> <p>(3) แผนปฏิรูปเป้าหมายการผลิตครูเชิงรุก</p> <p>1.3 แผนปฏิรูปสถาบันผลิตครู</p> <p>(1) แผนปฏิรูปคุณภาพคณาจารย์</p> <p>(2) แผนเร่งรัดการวิจัย</p>	<p>สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1</p> <p>สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 1 และ 6</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 5</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 1 และ 6</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 18,19</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 18,20</p>

ข้อเสนอของสำนักงานปฏิบัติการศึกษา	ความสอดคล้องกับมาตรการที่เสนอในงานวิจัย
(3) แผนปฏิรูปโครงสร้างการบริหารและการประกันคุณภาพสถาบัน	สอดคล้องกับมาตรการที่ 16-17
2. ระบบการพัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 2.1 จัดตั้งสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 2.2 จัดตั้งกองทุนพัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 2.3 จัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา	สอดคล้องกับมาตรการที่ 8 สอดคล้องกับมาตรการที่ 8 สอดคล้องกับมาตรการที่ 8

6.3 การสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตและพัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตและการพัฒนาคู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับมาตรการที่เสนอไว้ในงานวิจัยนี้ จำนวน 4 มาตรการ ได้แก่ มาตรการที่ 6,11-13

รายละเอียดของการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาและความสอดคล้องกับมาตรการที่เสนอในงานวิจัย ได้แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง แสดงความสอดคล้องของการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา กับมาตรการที่เสนอ
ในงานวิจัย

การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของ สกศ.	ความสอดคล้องกับมาตรการ ที่เสนอในงานวิจัย
1. การวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการใหม่ในการผลิตและการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ	สอดคล้องกับมาตรการที่ 6 และ 11
2. การวิจัยและพัฒนา รูปแบบหลักสูตรการผลิตครูอาชีพ-ศึกษาแนวใหม่ : FALA	สอดคล้องกับมาตรการที่ 6
3. การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูและการวิจัยของคณาจารย์ : พสว.	สอดคล้องกับมาตรการที่ 11
4. การวิจัยและพัฒนา ระบบเครือข่ายการพัฒนาครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา : นาโยง โมเดล	สอดคล้องกับมาตรการที่ 13
5. การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครู : SWIPPA MODEL	สอดคล้องกับมาตรการที่ 11
6. การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา : SINTPAE MODEL	สอดคล้องกับมาตรการที่ 12
7. การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา : SSEM MODEL	สอดคล้องกับมาตรการที่ 12

6.4 แผนปฏิบัติการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2545-2549

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่สอดคล้องกับมาตรการที่เสนอไว้ในงานวิจัยนี้ จำนวน 11 มาตรการ ได้แก่ มาตรการที่ 1-6 และ 16-20 (ศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2545)

รายละเอียดของแผนปฏิบัติการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา และความสอดคล้องกับมาตรการที่เสนอในงานวิจัย ได้แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง แสดงความสอดคล้องของแผนการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษากับมาตรการที่เสนอในงานวิจัย

แผนการปฏิรูปการผลิตครูฯ	ความสอดคล้องกับมาตรการที่เสนอในงานวิจัย
<p>1. แผนปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครู</p> <p>1.1 แผนงานพัฒนานโยบายและเป้าหมายการผลิตครู</p> <p>(1) โครงการศึกษาความต้องการใช้ครูฯ</p> <p>(2) งานประสานนโยบายการผลิตครูฯ</p> <p>1.2 แผนงานพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>1.3 แผนงานผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>1.4 แผนงานพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>2. แผนปฏิรูปสถาบันผลิตครู</p> <p>2.1 แผนงานปฏิรูปคณาจารย์</p> <p>2.2 แผนงานเร่งรัดการวิจัย</p> <p>2.3 แผนงานปฏิรูปโครงสร้างการบริหารสถาบัน</p>	<p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 2</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 1</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 3-6</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 1 และ 5</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 1,3,4</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 18-19</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 18,20</p> <p>สอดคล้องกับมาตรการที่ 16-17,20</p>

กล่าวโดยสรุป ข้อเสนอแนะนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่เสนอในการวิจัยฉบับนี้ หน่วยนโยบายและหน่วยปฏิบัติ ซึ่งได้ร่วมพัฒนากับผู้วิจัยนั้น ได้มีการนำยุทธศาสตร์ และมาตรการทุกข้อไปพิจารณาใช้กำหนดยุทธศาสตร์ และแผนในการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาแล้ว สิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนคือ การจัดระบบการบริหารนโยบายและแผน เพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์และมาตรการของข้อเสนอแนะนโยบายและแผนอย่างเป็นรูปธรรม

ตอนที่ 7

การนำเสนอนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเป็นข้อเสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติที่มุ่งจัดระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ตามบทบัญญัติในมาตรา 52 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งความสำเร็จของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ระยะยาว 15 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ข้อเสนอแนะนโยบายและแผนนี้เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้แนะแนวทางสำหรับการดำเนินงานผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูงสุดต่อการแสวงหาการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

การดำเนินงานตามข้อเสนอแนะนโยบายและแผนอย่างเร่งด่วนตามยุทธศาสตร์ แผนงานหลัก และมาตรการดังที่เสนอไว้นี้ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการผลิต และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง โดยมีเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ เป้าหมายการดำเนินงาน กรอบการดำเนินงาน และยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

7.1 เจาะไปสู่ความสำเร็จ

7.1.1 หน่วยงานซึ่งจะต้องดำเนินงานตามมาตรการของข้อเสนอแนะนโยบายและแผนนี้ จะต้องดำเนินการด้วยความมุ่งมั่นให้เกิดผลลัพธ์อันพึงประสงค์ต่อการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาประเทศ มีการระดมทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน มีการ

ประสานเชื่อมโยงกับองค์กร สถาบัน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีกลไกที่รับผิดชอบต่อพันธกิจที่สามารถตรวจสอบได้ มีการเผยแพร่ข่าวสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

7.1.2 ประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามมาตรการที่เสนอไว้จะมีได้อย่างแท้จริงยิ่งขึ้น ถ้ามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์กรและสถาบันให้เอื้อต่อการดำเนินงานตามแผน ต้องมีการเปลี่ยนเจตคติ ความเชื่อ กฎ ระเบียบ และหลักคิดเพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ ให้ได้

7.1.3 เพื่อให้มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และมาตรการ ซึ่งเสนอเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ละหน่วยงานต้องสร้างกลไกกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของตน

7.1.4 โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จะเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างใหม่ ซึ่งใช้ชื่อใหม่ว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และมีอำนาจหน้าที่หลักประการหนึ่ง คือ จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา จึงควรมีการมอบหมายหน่วยงานภายใน เช่น สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ให้เป็นหน่วยบริหารนโยบายและแผนนี้ไปสู่การปฏิบัติ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารนโยบายและแผนนี้ ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.1.5 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรประชาสัมพันธ์ให้ทุกหน่วยงานรับรู้ และทำความเข้าใจสาระของข้อเสนอโยบายและแผนอย่างถูกต้องชัดเจน จัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นตามมาตรการต่างๆ ที่เสนอไว้ ติดตาม และตรวจสอบให้การดำเนินงานของแต่ละมาตรการ และแต่ละหน่วยงานเป็นไปอย่างเหมาะสมและถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ข้อเสนอโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการ รวมทั้งให้มีการประเมินผลภายใน และการประเมินผลภายนอกตามช่วงเวลาที่เหมาะสม

7.1.6 ในการบริหารนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติดังที่เสนอไว้ หรือที่มีเพิ่มเติม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งมีการจัดการบริหารภายในองค์กรให้มีหน่วยงานเพื่อบริหารนโยบายและแผนนี้ให้ประสบผลสำเร็จตามข้อ 7.1.4 ควรต้องดำเนินการปรับปรุง พัฒนานโยบายและแผนปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

7.1.7 ปัจจัยภายนอกที่เป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จที่สำคัญของข้อเสนอนโยบาย และแผนฉบับนี้ คือ ระบบการควบคุมวิชาชีพ และระบบการบริหารงานบุคคล ซึ่งหน่วยงานบริหารนโยบายและแผนนี้จะต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับองค์กรที่รับผิดชอบระบบดังกล่าว

7.2 เป้าหมายการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติ โดยสามารถวัดและประเมินผลสำเร็จได้อย่างชัดเจนและมีการพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

7.3 กรอบการดำเนินงาน

7.3.1 เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการของข้อเสนอแนะนโยบายและแผนให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อเสนอแนะดังกล่าวสู่การปฏิบัติ มีความเข้าใจที่ชัดเจนและตรงกัน

7.3.2 กำหนดภารกิจ เกณฑ์มาตรฐานงาน และการมอบหมายงานแก่หน่วยงานรับผิดชอบให้ชัดเจน

7.3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนสมรรถนะและศักยภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำสู่การปฏิบัติ

7.3.4 กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลด้วยกลไกและวิธีการที่ไม่ซับซ้อน และมุ่งนำผลการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบมาปรับปรุงการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาในกระบวนการนำนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติ

7.4 ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

7.4.1 จัดเตรียมและพัฒนากลไกการนำข้อเสนอแนะนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติ

7.4.2 พัฒนาระบบและกลไกการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล

7.4.3 ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนานโยบายและแผน

กล่าวโดยสรุป ข้อเสนอนโยบายและแผนฉบับนี้เป็นยุทธศาสตร์ที่นำแนวทางการผลิตและการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ การนำข้อเสนอ นโยบายและแผนสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการจัดระบบการบริหารนโยบายและแผน โดยมีสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นหน่วยบริหารนโยบายและแผนนี้ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างเร่งด่วน มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารนโยบายและแผน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานตามกรอบและยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่เสนอไว้ และมีการประสานเชื่อมโยงกับองค์กรที่รับผิดชอบระบบการควบคุมวิชาชีพ และระบบการบริหารงานบุคคลอย่างใกล้ชิด

บรรณานุกรม

- ทวีป ศิริรัศมี. การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. รายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2542. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2542.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง วิกฤตและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ เพื่อปฏิรูปการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 9 - 10 (พ.ศ. 2542 - 2554). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544.
- มนตรี จุฬาวัดมนทล. รายงานการวิจัยเอกสาร เรื่อง นโยบายการผลิตและการพัฒนาครู. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- วิทยากร เชียงกุล. รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2541 : วิกฤตและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- ศูนย์ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ. แผนการปฏิรูประบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.
- สมบัติ อัมรวงษ์วงศ์. นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2544.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. ข้อเสนอเชิงนโยบายการปฏิรูปวิชาชีพครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. สาระสำคัญของนโยบายการจัดตั้งกองทุนพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พันธบัตรเพื่อการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ**. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 - 2559)**. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **บันทึกการศึกษาไทย 2545**. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545.
- สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู. **รายงานการประชุมสัมมนา เพื่อพิจารณารายงานการวิจัย เรื่อง “นโยบายการผลิตและพัฒนาครู”**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู. **วิทยาลัยแห่งชาติเพื่อผู้นำทางการศึกษาของอังกฤษ**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **ภาคผนวก 4 รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดระบบครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **ปัญหาปฏิรูปการศึกษา : แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545.
- สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. **รายงานสถิติการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2542**.
- สวนดุสิตโพล. **สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ประชาชนคิดอย่างไรกับการผลิตและการพัฒนาครู**, เมษายน 2543. (เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสภาคณบดี คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย. **รายงานผลการวิจัยและพัฒนาระบบและกระบวนการใหม่ในการผลิตและการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา**. 2544.
- อรรณพ พงษ์วาท และคณะ. **ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครูและการปฏิรูปวิชาชีพครูของประเทศสหรัฐอเมริกา**. สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อปฏิรูปการฝึกหัดครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.

Australian Council of Dean of Education. **Preparing a Profession : Report of the National Standards and Guidelines for Initial Teacher Education Project.** Canberra, 1998.

Husen, Torsten & Postlethwaite, T. Neville. Ed. **The International Encyclopedia of Education.** 2nd ed. Vol. 10. Great Britain : Pergamon Press, 1994.

UNESCO. **Education for a Sustainable Future.** 1997.

<http://www.mis.moe.go.thd21t.htm>

<http://www.canteach.gov.uk/info/standard/index.htm>

<http://www.npbea.org>

<http://www.ucea.org>

<http://www.thaiteacher.org>

***

ภาคผนวก

**ตาราง 1 จำนวนสถาบันผลิตครู จำแนกตามสังกัดและภาคภูมิศาสตร์
ปีการศึกษา 2544**

หน่วย : แห่ง

ภาคภูมิศาสตร์	รวมทั้งสิ้น	กระทรวงศึกษาธิการ						ทบวงมหาวิทยาลัย		
		สถาบัน ราชภัฏ	สถาบันฯ ราช มงคล	กรม ศิลปา กร	กรม อาชีว ศึกษา	กรมพล ศึกษา	รวม	สถาบัน อุดม ศึกษา ของรัฐ	สถาบัน อุดม ศึกษาของ เอกชน	รวม
รวมทั้งสิ้น	126	36	19	16	19	17	107	16	3	19
1. กรุงเทพมหานคร	27	6	5	3	4	1	19	7	1	8
2. ภาคกลาง	17	3	7	4	1	1	16	1	-	1
3. ภาคใต้	20	5	2	3	4	4	18	2	-	2
4. ภาคตะวันตก	8	4	-	-	1	2	7	1	-	1
5. ภาคเหนือ	22	8	2	2	3	4	19	2	1	3
6. ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	25	8	2	3	5	4	22	2	1	3
7. ภาคตะวันออก	7	2	1	1	1	1	6	1	-	1

หมายเหตุ :

1. กรมศิลปากร มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 3 สถาบัน คือสถาบันศิลปกรรม มี 3 วิทยาลัย สถาบันดุริยางคศิลป์ มี 12 วิทยาลัย และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 3 แห่งเปิดสอนระดับปริญญาโท
3. ไม่นับรวมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยของสงฆ์ 2 แห่ง

**ตาราง 2 จำนวนนิสิต/นักศึกษาเข้าใหม่ภาคปกติ ของคณะครุศาสตร์ /
ศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 จำแนกตามสังกัดและระดับการศึกษา**

หน่วย : คน

สังกัด/หน่วยงาน	รวม	ต่ำกว่า อนุปริญญา	จำนวนนิสิต/นักศึกษา				
			อนุปริญญา	ปริญญาตรี	ป. บัณฑิต	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
รวมทั้งหมด	55,551	11,906	na	32,416	344	10,732	153
ทบวงมหาวิทยาลัย	39,416	11,906	na	16,628	115	10,614	153
ภาครัฐ	39,416	11,906	-	16,628	115	10,614	153
- จำกัดรับ	11,793	-	-	4,336	115	7,222	120
- ไม่จำกัดรับ	27,623	11,906	-	12,292	-	3,392	33
ภาคเอกชน	na	-	-	-	-	-	-
กระทรวงศึกษา- ธิการ	16,135	-	na	15,788	229	118	-
สถาบันราชภัฏ*	14,034	-	-	13,687	229	118	-
สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล	1,149	-	-	1,149	-	-	-
กรมพลศึกษา	na	-	na	na	-	-	-
กรมอาชีวศึกษา	827	-	-	827	-	-	-
กรมศิลปากร	125	-	na	125	-	-	-

หมายเหตุ *ไม่รวมนักศึกษา กศ.ปป.

- ที่มา: 1. รายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2544.
2. <http://www.rajabhat.ac.th/stud421t.htm>
3. รายงานสถิติการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2544.
4. ฝ่ายสถิติ วิจัย และประเมินผล กองแผนงาน กรมศิลปากร .
5. สถิติอาชีวศึกษา 2544 กรมอาชีวศึกษา

**ตาราง 3 จำนวนนิสิต/นักศึกษาภาคปกติ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
รวมทุกชั้นปี ปีการศึกษา 2544 จำแนกตามสังกัดและระดับการศึกษา**

หน่วย : คน

สังกัด/หน่วยงาน	รวม	จำนวนนิสิต/นักศึกษา					
		ต่ำกว่า อนุปริญญา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	ป. บัณฑิต	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
รวมทั้งหมด	146,725	16,469	16	102,888	350	26,310	692
ทบวงมหาวิทยาลัย	89,991	16,469	16	46,524	121	26,169	692
ภาครัฐ	89,991	16,469	16	46,524	121	26,169	692
- จำกัดรับ	36,755	-	16	15,729	121	20,216	673
- ไม่จำกัดรับ	53,236	16,469	-	30,795	-	5,953	19
ภาคเอกชน	na	-	-	-	-	na	-
กระทรวงศึกษา- ธิการ	56,734	-	na	56,364	229	141	-
สถาบันราชภัฏ*	50,353	-	-	49,983	229	141	-
สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล	5,138	-	-	5,138	-	-	-
กรมพลศึกษา	na	-	na	na	-	-	-
กรมอาชีวศึกษา	1,017	-	-	1,017	-	-	-
กรมศิลปากร	226	-	na	226	-	-	-

หมายเหตุ *ไม่รวมนักศึกษา กศ.ปป.

- ที่มา:
1. รายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2544.
  2. <http://www.rajabhat.ac.th/stud421t.htm>
  3. รายงานสถิติการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2544.
  4. ฝ่ายสถิติ วิจัย และประเมินผล กองแผนงาน กรมศิลปากร
  5. สถิติอาชีวศึกษา 2544 กรมอาชีวศึกษา

**ตาราง 4 จำนวนผู้สำเร็จ ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ภาคปกติ
ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามสังกัดและระดับการศึกษา**

หน่วย : คน

สังกัด/หน่วยงาน	รวม	ต่ำกว่า อนุปริญญา	จำนวนนิสิต/นักศึกษา				
			อนุปริญญา	ปริญญาตรี	ป. บัณฑิต	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
รวมทั้งหมด	33,647	3,987	480	22,732	190	6,202	56
ทบวงมหาวิทยาลัย	16,579	3,987	11	6,276	63	6,186	56
ภาครัฐ	16,579	3,987	11	6,276	63	6,186	56
- จำกัดรับ	9,460	-	11	4,428	63	4,902	56
- ไม่จำกัดรับ	7,119	3,987	-	1,848	-	1,284	-
ภาคเอกชน	na	-	-	-	-	-	-
กระทรวงศึกษา- ธิการ	17,068	-	469	16,456	127	16	-
สถาบันราชภัฏ		15,809	-	-	15,666	127	16 -
สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล	-	-	-	-	-		
กรมพลศึกษา	na	-	na	na	-	-	-
กรมอาชีวศึกษา	790	-	-	790	-	-	
กรมศิลปากร	469	-	469	-	-	-	-

- ที่มา:
1. รายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2544.
  2. <http://www.rajabhat.ac.th/stud421t.htm>
  3. รายงานสถิติการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2544.
  4. ฝ่ายสถิติ วิจัย และประเมินผล กองแผนงาน กรมศิลปากร
  5. สำนักนโยบายและพัฒนาระบบ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
  6. สถิติอาชีวศึกษา 2544 กรมอาชีวศึกษา

ตารางที่ 5 จำนวนครู / อาจารย์ที่สอนในระบบโรงเรียน จำแนกตามวุฒิการศึกษา รายสังกัด ปีการศึกษา 2545

หน่วย : คน

หน่วยงาน	วุฒิการศึกษา								ไม่ระบุ วุฒิ
	รวม	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี			ปริญญาเอก	
					รวม	ป.บัณฑิต	ปริญญาโท		
รวมทั้งหมด	697,540	71,034	480,990	91,263	49,225	39,918	2,120	54,253	
กระทรวงศึกษาธิการ	578,726	59,709	434,193	83,084	49,220	32,857	1,007	1,740	
สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ	322,792	32,100	280,531	10,161	-	10,117	44	-	
กรมสามัญศึกษา	124,222	2,214	66,139	55,868	47,669	8,111	88	1	
- กองการศึกษาสงเคราะห์	1,545	27	1,395	123	-	122	1	-	
- กองการศึกษาเพื่อคนพิการ	871	13	751	106	-	105	1	1	
- กองการมัธยมศึกษา	121,806	2,174	63,993	55,639	47,669	7,884	86	-	
สำนักงานสภาพัฒนาการ ร.ร. สหวิทยศึกษานานาชาติ	8,128	41	1,939	6,148	31	5,674	443	-	
- สถาบันภาษา	631	39	385	207	2	203	2	-	
- สถาบันภาษา	7,497	2	1,554	5,941	29	5,471	441	-	
กรมอชีวศึกษา	17,679	571	13,720	3,388	-	3,329	59	-	
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	4,591	30	3	2,029	2,532	-	2,384	148	
- โรงเรียนสหวิทยศึกษานานาชาติ	3	-	3	-	-	-	-	-	
เทคโนโลยีราชมงคล	4,588	30	2,026	2,532	-	2,384	148	-	

ตารางที่ 5 (ต่อ)

หน่วย : คน

หน่วยงาน	วุฒิการศึกษา								ไม่ระบุ วุฒิ
	รวม	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	รวม	สูงกว่าปริญญาตรี			ปริญญาเอก	
					ป.บัณฑิต	ปริญญาโท	ปริญญาเอก		
สำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาเอกชน	101,314	24,753	69,835	4,987	1,520	3,242	225	1,739	
- ประเภทสามัญศึกษา	82,323	22,605	56,119	3,517	1,242	2,137	138	82	
- ประเภทอาชีวศึกษา	17,455	2,148	13,716	1,470	278	1,105	87	121	
- ประเภทการศึกษาพิเศษ	306	-	-	-	-	-	-	306	
- ประเภทการศึกษาสงเคราะห์	1,230	-	-	-	-	-	-	1,230	
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1,128	-	376	398	-	397	1	354	
สำนักพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ	1,128	-	376	398	-	397	1	354	
- โรงเรียนกีฬา	354	-	-	-	-	-	-	354	
- วิทยาลัยพลศึกษา	774	-	376	398	-	397	1	-	
กระทรวงวัฒนธรรม	12,538	56	817	193	-	193	-	11,472	
กรมศิลปากร	1,066	56	817	193	-	193	-	-	
- สถาบันอนุรักษ์ศิลปกรรม	892	47	701	144	-	144	-	-	
- สถาบันศิลปกรรม	154	9	114	31	-	31	-	-	
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	20	-	2	18	-	18	-	-	
กรมการศาสนา	11,472	-	-	-	-	-	-	11,472	
- ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์	11,472	-	-	-	-	-	-	11,472	

ต่อ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

หน่วย : คน

หน่วยงาน	วุฒิการศึกษา							ไม่ระบุ วุฒิ
	รวม	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี			ปริญญาเอก	
				รวม	ป.บัณฑิต	ปริญญาโท		
ทบวงมหาวิทยาลัย	36,549	7,950	21,321	7,278	5	6,161	1,112	-
- โรงเรียนสาธิต	1,642	6	785	851	2	820	29	-
- สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	56,381	7,944	18,039	30,398	-	-	-	-
- สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน	8,924	-	2,497	6,427	3	5,341	1,083	-
กระทรวงมหาดไทย	44,054	1,566	24,242	310	-	310	-	17,626
- สำนักบริหารการศึกษาก่อนถึง (ร.ร.เทศบาล)	13,914	1,052	12,552	310	-	310	-	-
- สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร	13,030	471	11,690	-	-	-	-	869
- สำนักพัฒนาชุมชน	879	-	-	-	-	-	-	879
- กรมการพัฒนาชุมชน	15,878	-	-	-	-	-	-	15,878
- สำนักอนามัย	43	43	-	-	-	-	-	-
กระทรวงแรงงาน	106	91	15	-	-	-	-	-
กรมประชาสัมพันธ์	106	91	15	-	-	-	-	-
- กองส่งเสริมสหภาพ	94	89	5	-	-	-	-	-
- กองส่งเสริมสหกรณ์และวิสาหกิจชุมชน	12	2	10	-	-	-	-	-
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	1,805	1,662	26	-	-	-	-	117
- กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	1,805	1,662	26	-	-	-	-	117

ตาราง 6 จำนวนข้าราชการครูที่เกษียณ (รวมเกษียณอายุราชการปกติและเกษียณก่อนกำหนด) ปีงบประมาณ 2542 - 2544
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำแนกรายกรม

หน่วย : คน

กรม	2542	2543	2544*
1. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	150	92	74
2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	14,052	10,448	14,251
3. กรมสามัญศึกษา	2,322	1,792	2,857
4. สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	228	212	268
5. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	85	105	147
6. กรมอาชีวศึกษา	328	183	273
7. กรมศิลปากร	12	18	19
8. กรมพลศึกษา	26	16	24
9. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	23	26	61
10. กรมการศึกษานอกโรงเรียน	119	62	76
รวม	17,345	12,954	18,050

หมายเหตุ *ข้อมูลเกษียณก่อนกำหนด เป็นข้อมูล ณ วันที่ 16 กรกฎาคม 2544
ที่มา : เอกสารประกอบการประชุมเพื่อปรับแผนการผลิตครูและพัฒนาสถาบันการผลิตครู สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 28 พฤศจิกายน 2545 .

**ตารางที่ 7 จำนวนคณาจารย์ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามสังกัด**

สังกัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ทบวงมหาวิทยาลัย	2,527	57.43
2. สถาบันราชภัฏ	1,753	39.84
3. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	91	2.07
4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	29	0.66
รวม	4,400	100.00

ที่มา ตารางที่ 7-14 : รายงานการวิจัย เรื่อง ภาวะวิกฤติและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อปฏิรูปการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9-10 (พ.ศ.2545-2554) . สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2544.

**ตารางที่ 8 จำนวนคณาจารย์ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด**

วุฒิการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาเอก	724	16.50
ปริญญาโท	2,895	65.80
ปริญญาตรี	781	17.70
รวม	4,400	100.00

**ตารางที่ 9 จำนวนคณาจารย์ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามสาขาวิชา**

สาขาวิชา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. กลุ่มหลักสูตรการสอน	2,548	57.90
1.1 วิชาการศึกษา	1,044	23.72
1.1.1 หลักสูตรและการสอน	177	4.02
1.1.2 การศึกษาปฐมวัย	194	4.40
1.1.3 การศึกษาประถมศึกษา	303	6.89
1.1.4 การศึกษามัธยมศึกษา	102	2.31
1.1.5 การศึกษาอุดมศึกษา	125	2.84
1.1.6 การศึกษานอกโรงเรียน	98	2.22
1.1.7 การศึกษาพิเศษ	45	1.02
1.2 การสอนวิชาสามัญ	874	9.86
1.2.1 กลุ่มวิทย์ - คณิต	321	7.29
1.2.2 กลุ่มมนุษย - สังคม	553	12.56
1.3 การสอนวิชาพิเศษ	497	11.29
1.3.1 นาฏศิลป์ ดนตรี	46	1.04
1.3.2 ศิลปศึกษา	75	1.70
1.3.3 พลศึกษา สุขศึกษา วิทยาศาสตร์ การกีฬา	376	8.55

ต่อ ►►►

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สาขาวิชา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.4 การสอนอาชีวศึกษา	133	3.02
1.4.1 ช่างอุตสาหกรรมก่อสร้าง ช่างยนต์	15	0.34
1.4.2 ช่างเทคนิค	19	0.43
1.4.3 คหกรรม	51	1.15
1.4.4 เกษตรกรรม	39	0.88
1.4.5 อาชีวศึกษา	9	0.20
2. กลุ่มพื้นฐานการศึกษา พัฒนศึกษา	91	2.06
3. กลุ่มบริการพิเศษ	1,412	32.09
3.1 การบริหารการศึกษา	310	7.04
3.2 ใสตทัศน์ศึกษา/เทคโนโลยีการศึกษา	343	7.79
3.3 จิตวิทยาการศึกษา/แนะแนว	463	10.52
3.4 การวัดและประเมินผล	296	6.72
4. กลุ่มวิชาอื่น (มิใช่สาขาการศึกษา)	349	7.93
รวม	4,400	100.00

ตารางที่ 10 จำนวนคณาจารย์ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

ตำแหน่งทางวิชาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ศาสตราจารย์	15	0.30
รองศาสตราจารย์	552	12.50
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	1,569	35.70
อาจารย์	2,264	51.50
รวม	4,400	100.00

ตารางที่ 11 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เกษียณอายุ
ราชการภายในปี 2554 จำแนกตามสังกัด

สังกัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทบวงมหาวิทยาลัย	1,132	44.8
สถาบันราชภัฏ	1,094	62.4

ตารางที่ 12 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เกษียณอายุ
ราชการภายในปี 2554 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาเอก	460	63.5
ปริญญาโท	1,534	53.0
ปริญญาตรี	232	29.7

ตารางที่ 13 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เกษียณอายุราชการภายในปี 2554 จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

ตำแหน่งทางวิชาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ศาสตราจารย์	15	100.00
รองศาสตราจารย์	438	79.3
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	1,076	68.6
อาจารย์	734	32.4

ตารางที่ 14 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เกษียณอายุราชการภายในปี 2554 จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษา	78	76.5
บริหารการศึกษา	235	75.8
จิตวิทยาการศึกษา/แนะแนว	313	67.6
การอุดมศึกษา	82	65.6
การศึกษานอกโรงเรียน	64	65.3

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

ดร.นงราม เศรษฐพานิช

นางสาวมยุรี จารุปาน

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

นักวิจัย

ผศ.ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยนักวิจัยและประสานงานโครงการ

นางสาวสุวิมล เล็กสุขศรี

นางสาวอุษา คงสาย

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวสมรัชนีกร อ่องเอิบ

นางสาวสุวิมล เล็กสุขศรี

นางสาวอุษา คงสาย

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ

นางสาวบรรณากรณ์ อมรพรสิน

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มงานพัฒนาวิชาชีพครู สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติให้คุ้มค่า
หากท่านไม่ใช่หนังสือเล่มนี้แล้ว
โปรดมอบให้ผู้อื่นไปใช้ประโยชน์ต่อไป